

Nr 41

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521), m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 8 mars 1963 dagteknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 82, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521);
- 2) förordning om ändring i ölförsäljningsförordningen den 23 mars 1961 (nr 159);
- 3) förordning angående ändring i förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om försäljning av alkoholfria drycker;
- 4) förordning om förbud i vissa fall mot förtäring och förvaring av rusdrycker och öl m. m.;
- 5) förordning angående ändring i förordningen den 26 maj 1961 (nr 181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat;
- 6) förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;
- 7) lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 9 maj 1958 (nr 205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m.;
- 8) lag angående ändrad lydelse av 23 § lagen den 30 juni 1960 (nr 418) om straff för varusmuggling; samt
- 9) lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 27 juli 1954 (nr 579) om nykterhetsvård.

Till behandling i detta sammanhang upptar utskottet även de delar av proposition nr 90, som avser beskattningen av teknisk sprit och gåvoförsändelser av rusdrycker. Övriga delar av proposition nr 90 har behandlats av utskottet i betänkande nr 30.

Beträffande *det huvudsakliga innehållet i proposition nr 82* må här anföras följande.

De i propositionen framlagda förslagen berör ett flertal avsnitt av lagstiftningen på det nykterhetspolitiska området. Förslagen bygger bl. a. på de utredningar som verkställts av 1961 års nykterhetslagkommitté och 1959 års utskänkningsutredning. De viktigaste innebär skärpningar i reglerna för

rusdrycksinköpen och i ansvarsbestämmelserna för olovlig försäljning av rusdrycker.

När det gäller utminuteringsen, förordas en begränsad inköpsregistrering beträffande personer som misstänks för missbruk eller langning. En allmän registrering av rusdrycksinköpen avstyrkes däremot. Det nuvarande avstängningsförfarandet föreslås utvidgat. Sålunda skall den, som inom viss tid gjort sig skyldig till fylleri eller rattfylleri vid mer än ett tillfälle, automatiskt avstängas från inköp. Systemet med spärllistor göres effektivare för att motverka langarnas inköp. I samma syfte rekommenderas vissa inskränkningar i fråga om brännvinsförsäljningen.

En obligatorisk allmän legitimationskontroll avstyrkes. I stället förordas en väsentlig skärpning av kontrollen inom de nuvarande bestämmelsernas ram. Legitimationshandlingarna skall i fortsättningen vara försedda med fotografi. Reglerna för ombudsköp skärpes i viss utsträckning.

Den nu inom vissa områden pågående försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning föreslås fortgå ännu någon tid, innan definitiv ställning tas till måltidstvängets slopande. Samtidigt förordas en utvidgning av försöksverksamheten till att omfatta hela landet. I samband härmed föreslås vissa bestämmelser, avsedda att ge bättre tillsynsmöjligheter och ökade befogenheter för de övervakande myndigheterna i fråga om drinkbarer och självservering av rusdrycker. De s. k. förtäring- och förvaringsförbuden ges en klarare utformning.

Utskänningsutredningens förslag om liberalisering av bestämmelserna angående tillverkning, försäljning och beskattning av ciderdrycker avstyrkes.

I syfte att skapa bättre förutsättningar för bekämpandet av den illegala sprithanteringen föreslås strängare straffbestämmelser för langning. Straffet för grovt brott föreslås sålunda höjt till straffarbete i högst två år. Förverkande skall kunna användas i större utsträckning.

Vidare föreslås bl. a. ett förenklat förfarande med beslagtagna rusdrycker och ändrade regler om gåvoförsändelser.

De nya reglerna skall enligt förslaget i huvudsak träda i kraft den 1 oktober 1963.

De ovannämnda till proposition nr 82 fogade *författningsförslagen* är av följande lydelse.

Förslag

till

Förordning

om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954

(nr 521)

Härigenom förordnas *dels* att 54 och 82 §§ rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola upphöra att gälla, *dels* att 1 §, 12 § 4 mom., 17, 18, 20, 35, 37, 41, 44 och 45 §§, 46 § 2 mom., 47 § 1 mom., 49 och 55 §§, 63 § 2 mom., 64 § 1 mom., 80 § 1 och 4 mom., 81 § 1 mom. samt 83, 86 och 90 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Till rusdrycker — — — och starköl.

Med spritdryck förstås sådan sprit som icke är att hänföra till teknisk sprit, alkoholhaltigt preparat eller *apoteksvara*.

Med vin — — — volymprocent etylalkohol.

Med starköl — — — tiondels viktprocent.

12 §.

4 mom. Utan hinder — — — vanlig ordning;

c) resande, som ankommit från utrikes ort, eller person, som varit anställd på fartyg men därifrån avmönstrar, för eget eller familjens bruk eller som gåva till närstående för *personligt* bruk tullfritt eller mot erläggande av stadgad tull införa rusdrycker i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser;

d) till proviant — — — föreskriven ordning;

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Till rusdrycker — — — och starköl.

Med spritdryck förstås sådan sprit som icke är att hänföra till teknisk sprit, alkoholhaltigt preparat eller *läkemedel*.

Med vin — — — volymprocent etylalkohol.

Med starköl — — — tiondels viktprocent.

12 §.

4 mom. Utan hinder — — — vanlig ordning;

c) resande, som ankommit från utrikes ort, eller person, som varit anställd på fartyg men därifrån avmönstrar, för eget eller familjens bruk eller som gåva till närstående för *hans eller hans familjs personliga* bruk tullfritt eller mot erläggande av stadgad tull införa rusdrycker i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser;

d) till proviant — — — föreskriven ordning;

¹ Senaste lydelse av 1 §, 12 § 4 mom., 18 och 35 §§, 80 § 1 och 4 mom., 81 § 1 mom. samt 90 § 2 mom. se 1961:184, av 17, 20, 37 och 41 §§, 46 § 2 mom. samt 90 § 1 mom. se 1957:212 ävensom av 86 § se 1959:133, 1960:430 och 1961:184.

(Nuvarande lydelse)

f) rusdrycker transiteras i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen meddelar; *samt*

g) vin och starköl, som medföras såsom proviant på järnvägståg i internationell trafik, införs i den utsträckning som erfordras för bespising av passagerare under tågets gång inom riket.

17 §.

Vid utminuterung — — — varan erlagts.

Innan rusdrycker utlämnas eller försändas till köpare, skall denne på begäran styrka sin identitet och ålder medelst av myndighet utfärdad *handling eller på annat sätt som finnes kunna godtagas*. Samma skyldighet åvilar ombud för köpare i fråga om såväl honom själv som köparen. Ombud skall tillika på begäran styrka sin behörighet medelst skriftlig fullmakt, i vilken angivas de varor som skola köpas.

18 §.

Rusdrycker må — — — tjuguet år.

Utminuterung må vägras den, beträffande vilken nykterhetsnämnd meddelat beslut som avses i 14 § 2 mom. lagen om nykterhetsvård, *så ock* den, som icke må försälja rusdrycker och som *enligt underrättelse från nykterhetsnämnd*, genom laga kraftätagande dom *högst ett år dessförinnan* befunnits skyldig till brott som avses i 80 eller 81 § eller till försök eller medverkan som avses i 89 § 1 och 2 mom. denna förordning. *Det åligger* detaljhandelsbolaget *att för kommun eller annat lämpligt område upprätta och till utminuteringsställena inom området utsända*

(Föreslagen lydelse)

f) rusdrycker transiteras i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen meddelar;

g) vin och starköl, som medföras såsom proviant på järnvägståg i internationell trafik, införs i den utsträckning som erfordras för bespising av passagerare under tågets gång inom riket; *samt*

h) *rusdrycker, som inkomma till riket i enstaka gåvoförsändelse till enskild person för hans eller hans familjs personliga bruk, tullfritt eller mot erläggande av stadgad tull införs i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser.*

17 §.

Vid utminuterung — — — varan erlagts.

Innan rusdrycker utlämnas eller försändas till köpare, skall denne på begäran styrka sin identitet och ålder medelst av myndighet utfärdad *eller därmed likvärdig handling försedd med fotografi*. Samma skyldighet åvilar ombud för köpare i fråga om såväl honom själv som köparen. Ombud skall tillika på begäran styrka sin behörighet medelst skriftlig fullmakt, i vilken angivas de varor som skola köpas.

18 §.

Rusdrycker må — — — tjuguet år.

Utminuterung må vägras den *som är upptagen på särskild förteckning (spärllista)*.

På spärllista skall upptagas

1) den beträffande vilken nykterhetsnämnd meddelat beslut som avses i 14 § 2 mom. lagen om nykterhetsvård;

2) den som icke må försälja rusdrycker och som genom laga kraftätagande dom befunnits skyldig till brott som avses i 80 eller 81 § eller till försök eller medverkan som avses i 89 § 1 och 2 mom. denna förordning *eller till sådant förfarande med alkoholhaltiga drycker som av-*

(Nuvarande lydelse)

förteckning över dem, som sålunda må vägras utminuterings- och utminuterings- samt att minst en gång varje kvartal med vederbörande nykterhetsnämnd upptagas frågan om vilka som böra upptagas på sådan förteckning.

20 §.

Ej må någon såsom ombud eller på därmed jämförligt sätt med anskaffande av rusdrycker tillhandagå den som kan antagas ej hava fyllt tjuguetta år eller missbruka alkoholhaltiga drycker eller vara berörd av sådana drycker eller annat berusningsmedel.

Ej heller må någon genom särskild, för ändamålet driven rörelse eller eljest i större omfattning och mot ersättning tillhandagå annan med anskaffande av rusdrycker.

Det är — — — på utminuteringsställe.

35 §.

Tillstånd till utskänkning på passagerarfartyg, i restaurangvagn på järnvägståg eller på luftfartyg som i linjefart befordrar passagerare (trafikutskänkning) meddelas av

(Föreslagen lydelse)

ses i 69 § lagen om nykterhetsvård eller 89 § barnavårdslagen; så ock 3) den som genom laga kraftägande dom befunnits hava vid mer än ett tillfälle inom en tidrymd av tolv månader gjort sig skyldig till rattfylleri eller fylleri.

Spärllista skall av detaljhandelsbolaget upprättas för län eller annat lämpligt område. Den som enligt vad under 2) i tredje stycket sägs må vägras utminuterings- och utminuterings- skall upptagas på mer än en sådan förteckning i den mån så finnes erforderligt för att hindra honom från inköp. Förteckningarna skola förnyas för varje månad.

Om upptagande på spärllista beslutar kontrollstyrelsen. Den som upptagits på spärllista skall avföras därifrån, i fall som under 1) i tredje stycket avses vid utgången av den tid som nykterhetsnämnden bestämt, i det under 2) i tredje stycket nämnda fallet efter tolv månader samt i det under 3) i samma stycke avsedda fallet efter sex månader.

20 §.

Ej må någon såsom ombud eller på därmed jämförligt sätt med anskaffande av rusdrycker tillhandagå den som kan antagas ej hava fyllt tjuguetta år eller missbruka alkoholhaltiga drycker eller vara berörd av sådana drycker eller annat berusningsmedel eller den som enligt 18 § må vägras utminuterings- och utminuterings-.

Ej må någon genom särskild, för ändamålet driven rörelse eller eljest i större omfattning tillhandagå annan med anskaffande av rusdrycker.

Det är — — — på utminuteringsställe.

35 §.

Tillstånd till utskänkning på fartyg, på järnvägståg eller på luftfartyg som i linjefart befordrar passagerare (trafikutskänkning) meddelas av länsstyrelsen i det län, där re-

(Nuvarande lydelse)

länsstyrelsen i det län, där rederiet, järnvägens styrelse eller luftfartsföretaget har sitt säte. Har rederiet, järnvägens styrelse eller luftfartsföretaget icke säte inom riket, meddelas tillstånd av överståthållarämbetet.

De i — — — å trafikföretaget.

37 §.

Rätt till — — — endast starköl.

Tillstånd till trafikutskänkning må avse vin och starköl. För fartyg, som förmedlar regelbunden persontrafik till utländsk hamn, eller luftfartyg, som i linjefart befordrar passagerare till eller från utländsk flygplats, må dock tillståndet avse alla slag av rusdrycker.

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — avtal upprättas.

Är ej fråga om trafikutskänkning, följer med sådan överlåtelse skyldighet för rättighetsinnehavaren att hos detaljhandelsbolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker. Överlåtelse av tillstånd till trafikutskänkning medför skyldighet att hos bolaget inköpa sådana rusdrycker, som äro avsedda för utskänkning i restaurangvagn samt på fartyg och luftfartyg vid färd mellan svenska hamnar och svenska flygplatser.

Vid överlåtelse — — — äger samband.

44 §.

Utskänkningsställe skall — — — ej försvåras.

Utskänkning må — — — av konditorivaror.

Angående *beskaffenheten av utskänkningsställe* äger Konungen utfärda de bestämmelser som kunna er-

(Föreslagen lydelse)

deriet, järnvägens styrelse eller luftfartsföretaget har sitt säte. Har rederiet, järnvägens styrelse eller luftfartsföretaget icke säte inom riket, meddelas tillstånd av överståthållarämbetet. *Tillstånd till utskänkning på järnvägståg må endast om särskilda skäl därtill äro avse annan del av tåget än restaurangvagn.*

De i — — — å trafikföretaget.

37 §.

Rätt till — — — endast starköl.

Tillstånd till trafikutskänkning må avse vin och starköl *eller alla slag av rusdrycker. Tillstånd att utskänka alla slag av rusdrycker må dock endast om särskilda skäl därtill äro meddelas i fråga om järnvägståg eller i fråga om fartyg, som ej förmedlar regelbunden persontrafik till utländsk hamn, eller luftfartyg, som ej i linjefart befordrar passagerare till eller från utländsk flygplats.*

41 §.

Beträffande överlåtelse — — — avtal upprättas.

Är ej fråga om trafikutskänkning, följer med sådan överlåtelse skyldighet för rättighetsinnehavaren att hos detaljhandelsbolaget inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker. Överlåtelse av tillstånd till trafikutskänkning medför skyldighet att hos bolaget inköpa sådana rusdrycker, som äro avsedda för utskänkning *på järnvägståg* samt på fartyg och luftfartyg vid färd mellan svenska hamnar och svenska flygplatser.

Vid överlåtelse — — — äger samband.

44 §.

Utskänkningsställe skall — — — ej försvåras.

Utskänkning må — — — av konditorivaror.

Angående *utskänkningslokalernas anordnande och beskaffenhet* äger Konungen *eller, efter Konungens be-*

(Nuvarande lydelse)

fordras utöver vad i livsmedelsstadgan föreskrives om serveringslokal.

45 §.

Ombyte av — — — vederbörande tillståndsmyndighet.

46 §.

2 m o m. Spritdrycker må — — — med måltid.

Föreskrifter angående — — — första stycket.

Konungen må *beträffande viss ort eller visst område* medgiva undantag från stadgandet i första stycket. Innan sådant beslut fattas, skola fullmäktige i *därav berörda kommuner* genom intendentens för utskänkningens ärenden försorg erhålla tillfälle att yttra sig i frågan. Medgivande må ej lämnas, om fullmäktige i kommunen förklarar att utskänkning av spritdrycker utan samband med måltid icke bör äga rum i kommunen. Lämnas medgivande, utfärdar Konungen de särskilda föreskrifter i avseende å utskänkningen som prövas erforderliga. Medgivandet må när som helst återkallas.

47 §.

1 m o m. Rusdrycker må — — — och helgdagar.

49 §.

På *passagerarfartyg* må rusdrycker utskänkas endast till besättning och passagerare. På luftfartyg må utskänkning äga rum endast under färd.

(Föreslagen lydelse)

myndigande, kontrollstyrelsen utfärda de bestämmelser som kunna erfordras utöver vad i livsmedelsstadgan föreskrives om serveringslokal.

45 §.

Ombyte av — — — vederbörande tillståndsmyndighet.

Inrättande av drinkbar eller annan väsentlig ändring i utskänkingslokalernas anordnande eller införande av självservering för rusdrycker må ske endast efter godkännande av intendenten för utskänkningens ärenden.

46 §.

2 m o m. Spritdrycker må — — — med måltid.

Föreskrifter angående — — — första stycket.

Konungen må medgiva undantag från stadgandet i första stycket. Innan sådant beslut fattas, skola fullmäktige i *kommun, som beröres av beslutet*, genom intendentens för utskänkningens ärenden försorg erhålla tillfälle att yttra sig i frågan. Medgivande må ej lämnas, om fullmäktige i kommunen förklarar att utskänkning av spritdrycker utan samband med måltid icke bör äga rum i kommunen. Lämnas medgivande, utfärdar Konungen de särskilda föreskrifter i avseende å utskänkningen som prövas erforderliga. Medgivandet må när som helst återkallas.

47 §.

1 m o m. Rusdrycker må — — — och helgdagar.

Utskänkning i drinkbar må ej förekomma med mindre utskänkning samtidigt bedrivs i annan del av utskänkingslokalerna.

49 §.

På *fartyg* må rusdrycker utskänkas endast till besättning och passagerare. På luftfartyg må utskänkning äga rum endast under färd.

(Nuvarande lydelse)

55 §.

Ej må den som handhar utskänkning eller någon hos honom anställd söka förmå gäst att å utskänkningsstället inköpa rusdrycker eller tillåta, att något av det sålda medföres därför; ock vare det gäst förbjudet att sålunda medföra utskänkt rusdryck.

63 §.

2 m o m. Beslut som länsstyrelse eller polismyndighet meddelat enligt denna förordning länder omedelbart till efterrättelse, där ej annorlunda är föreskrivet eller särskilt förordnas.

64 §.

1 m o m. Avskrift av — — — kommunens nykterhetsnämnd.

Har polismyndighet — — — underrättas därom.

Har detaljhandelsbolaget — — — nykterhetsnämnd underrättas.

80 §.

1 m o m. Den som säljer rusdrycker utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller överskrider sådan rätt, straffes för olovlig försäljning med dagsböter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse i högst ett år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om försäljningen bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt.

4 m o m. Rusdrycker, som — — — förklaras förverkade.

(Föreslagen lydelse)

55 §.

Den som handhar utskänkning eller hos honom anställd *må ej* söka förmå gäst att å utskänkningsstället inköpa rusdrycker. *Från utskänkningsstället må icke någon medföra eller tillåtas medföra utskänkt eller eljest utlämnad rusdryck.*

63 §.

2 m o m. Beslut som länsstyrelse eller polismyndighet meddelat enligt denna förordning *så ock beslut som kontrollstyrelsen meddelat enligt 18 § förordningen* länder omedelbart till efterrättelse, där ej annorlunda är föreskrivet eller särskilt förordnas.

64 §.

1 m o m. *Meddelande om beslut, som avses i 18 § fjärde stycket förordningen, skall av kontrollstyrelsen i rekommenderat brev snarast tillsändas den som beslutet avser.*

Avskrift av — — — kommunens nykterhetsnämnd.

Har polismyndighet — — — underrättas därom.

Har detaljhandelsbolaget — — — nykterhetsnämnd underrättas.

80 §.

1 m o m. Den som *till någon* säljer rusdrycker utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller som överskrider sådan rätt, straffes för olovlig försäljning med dagsböter eller fängelse i högst sex månader. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Är brottet grovt, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst två år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om försäljningen *utgjort led i en verksamhet* som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt.

4 m o m. Rusdrycker, som — — — förklaras förverkade.

Vid olovlig försäljning av rusdrycker uppuret vederlag må, efter vad som prövas skäligt, förklaras

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

förverkat till kronan. Utgjordes vederlaget av annat än penningar och finnes det ej i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

81 §.

1 m o m. Den som tillhandagår *annan* med anskaffande av rusdrycker i strid med föreskriften i 20 § första stycket, straffes såsom för olovlig försäljning enligt vad i 80 § stadgas.

Rusdrycker, med — — — förklaras förverkade.

81 §.

1 m o m. Den som tillhandagår *någon* med anskaffande av rusdrycker i strid med föreskriften i 20 § första stycket, straffes såsom för olovlig försäljning enligt vad i 80 § stadgas.

Rusdrycker, med — — — förklaras förverkade.

83 §.

Bryter någon mot 46 § 1 mom., 48 eller 59 § eller bryter gäst å utskänkingsställe mot 54 eller 55 §, straffes med böter, högst etthundra kronor.

83 §.

Bryter någon mot 46 § 1 mom., 48 eller 59 § eller bryter gäst å utskänkingsställe mot 55 §, straffes med böter, högst etthundra kronor.

86 §.

1 m o m. Rusdrycker som till riket införas av annan än den vilken enligt 12 § är berättigad till införsel av sådana drycker må, därest varan i behörig ordning anmälts till tullklarerings, åter utföras i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen äger meddela. Sker ej återutförsel inom två månader efter det varan enligt vad i tullstadgan sägs skall anses hava mottagits av tullanstalt, tillfaller varan kronan, och skall för dess räkning med varan förfaras på sätt i 90 § 2 mom. är stadgat.

Av resande *medförda rusdrycker*, vilka efter utgången av tid som i föregående stycke sägs kvarligga hos tullverket, skola, ändå att den resande enligt 12 § är berättigad till införsel av dryckerna, behandlas på sätt i nämnda stycke för där avsedda rusdrycker är föreskrivet.

2 m o m. Angående påföljd för olovlig införsel av rusdrycker och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling. I fråga om

86 §.

1 m o m. Rusdrycker som till riket införas av annan än den vilken enligt 12 § är berättigad till införsel av sådana drycker må, därest varan i behörig ordning anmälts till tullklarerings, åter utföras i enlighet med de föreskrifter generaltullstyrelsen äger meddela. Sker ej återutförsel inom två månader efter det varan enligt vad i tullstadgan sägs skall anses hava mottagits av tullanstalt, tillfaller varan kronan, och skall för dess räkning med varan förfaras på sätt i 90 § 2 mom. *andra stycket* är stadgat.

Rusdrycker, vilka medföras av resande eller inkomma i gåvoförsändelse till enskild person och vilka efter utgången av tid som i föregående stycke sägs kvarligga hos tullverket, skola, ändå att den resande eller den till vilken försändelsen är ställd enligt 12 § är berättigad till införsel av dryckerna, behandlas på sätt i nämnda stycke för där avsedda rusdrycker är föreskrivet.

2 m o m. Angående påföljd för olovlig införsel av rusdrycker och för försök därtill stadgas i lagen om straff för varusmuggling. I fråga om

(Nuvarande lydelse)

försäljning av olovligt införda rusdrycker skall gälla vad i 90 § 2 mom. sägs.

4 m o m. Den som — — — med dagsböter.

5 m o m. Erfordras i — — — skall förfaras.

90 §.

1 m o m. Rättighet att verkställa beslag tillkommer tulltjänsteman i fall som i 86 § sägs. I övrigt gäller angående beslag vad därom finnes stadgat i rättegångsbalken, dock icke i fråga om den tid inom vilken åtal sist skall hava väckts.

2 m o m. Rusdrycker som enligt denna förordning eller annan författning förklarats förverkade skola, därest de äro i försäljningsdugligt skick, hembjudas till detaljhandelsbolaget eller partihandelsbolaget. Kunna förverkade drycker på grund av sin beskaffenhet ej tillhandahållas allmänheten, skola de hembjudas till partihandelsbolaget. Bolag till vilket rusdrycker sålunda hembjudits vare skyldigt att till skäligt pris inköpa

(Föreslagen lydelse)

förfarandet med rusdrycker, som enligt samma lag förklarats förverkade, skall gälla vad i 90 § 2 mom. andra stycket sägs. Vad där stadgas skall gälla även beträffande rusdrycker, som ej förklarats förverkade men skola säljas på grund av bestämmelser i tullstadgan eller annan författning.

3 m o m. Med den erlagda köpesumman för rusdrycker, som försålts på grund av stadgandet i 1 mom. eller bestämmelser i tullstadgan, skall i tillämpliga delar förfaras på sätt i tullstadgan föreskrives beträffande köpesumman för gods, som enligt samma stadga blivit genom tullverkets försorg försålt å auktion; och skall, därest enligt tullstadgan viss tid skall räknas från auktionsdagen, tiden i stället räknas från den dag, då betalning kommit tullverket till handa.

4 m o m. Den som — — — med dagsböter.

5 m o m. Erfordras i — — — skall förfaras.

90 §.

1 m o m. Angående beslag av egendom skall vad i allmänhet är stadgat om beslag i brottmål äga motsvarande tillämpning, där icke annat följer av vad nedan stadgas.

Rätt att verkställa beslag i fall, som i 86 § sägs, skall tillkomma tulltjänsteman.

Bestämmelserna i 2 § lagen den 9 maj 1958 om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m. skola tillämpas jämväl då beslag skett av egendom, som kan antagas vara förverkad enligt denna förordning.

2 m o m. Förverkad egendom tillfaller kronan.

Med förverkad egendom skall förfaras på sätt i 3 § lagen den 9 maj 1958 om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m. är föreskrivet.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

den hembjudna varan. Är värdet så ringa, att det ej kan anses motsvara forslingskostnaderna, skall varan bevisligen förstöras.

Samma lag vare där rusdrycker som ej förklaras förverkade skola försäljas på grund av bestämmelser i tullstadgan eller andra författningar.

Med den erlagda köpesumman för rusdrycker som försålts på grund av stadgandet i 86 § 1 mom. eller bestämmelser i tullstadgan skall i tillämpliga delar förfaras på sätt i tullstadgan föreskrives beträffande köpesumman för gods som enligt samma stadga blivit genom tullverkets försorg försålt å auktion; och skall, därest enligt tullstadgan viss tid skall räknas från auktionsdagen, tiden i stället räknas från den dag, då betalning kommit tullverket till handa.

3 mom. Värdet av förverkad egendom tillfaller kronan.

1. Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 1 § den 1 januari 1964 och såvitt avser 17 § den 1 april 1964, samt i övrigt den 1 oktober 1963. Brott, som begåtts före sistnämnda dag och som ej enligt tidigare bestämmelser kunnat föranleda upptagande på sådan förteckning som avses i 18 §, må icke till följd av de nya bestämmelserna läggas till grund för beslut om sådan åtgärd.

2. Förordningens bestämmelser skola gälla redan före ikraftträdandet i avseende på åtgärder som erfordras för tillämpningen därefter. Äldre bestämmelser skola alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet, dock skola de nya bestämmelserna i 90 § 1 mom. äga tillämpning jämväl å beslag som består den 1 oktober 1963.

Förslag

till

Förordning

om ändring i ölförsäljningsförordningen den 23 mars 1961 (nr 159)

Härigenom förordnas dels att 33 § ölförsäljningsförordningen den 23 mars 1961 skall upphöra att gälla dels att 25 §, 32 § 1 mom., 34 och 38 §§ samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

25 §.

(Föreslagen lydelse)

25 §.

I lokal, där öl må utskänkas efter tillstånd enligt denna förordning, är

(Nuvarande lydelse)

det förbjudet att förtära eller låta någon förtära rusdrycker eller ersättningsmedel därför. Ej heller må rusdrycker eller sådana ersättningsmedel förvaras, i lokalen eller eljest, på sådant sätt att det kan befaras att de förtäras av gästerna.

Vid utminutering — — — äger förfoga.

32 §.

1 m o m. Den som säljer öl utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller överskrider sådan rätt, straffes för olovlig försäljning av öl med dagsböter. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Är brottet grovt, vare straffet dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om den olovliga försäljningen bedrivits i större omfattning.

34 §.

Bryter någon i annat fall än i 32 eller 33 § sägs mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift som meddelats med stöd av förordningen, straffes med böter, högst trehundra kronor.

38 §.

Har domstol avgjort mål mot någon som bedriver yrkesmässig försäljning av öl eller mot någon hos sådan försäljare anställd angående brott som avses i 32—34 §§, åligger det domstolen att inom fjorton dagar från domens meddelande översända avskrift av domen till den myndighet som utfärdat tillståndsbevis eller, om sådant bevis ej utfärdats, till länsstyrelsen.

(Föreslagen lydelse)

Vid utminutering — — — äger förfoga.

32 §.

1 m o m. Den som till någon säljer öl utan att äga rätt därtill enligt denna förordning eller som överskrider sådan rätt, straffes för olovlig försäljning av öl med dagsböter. I ringa fall skall dock ej till straff dömas.

Är brottet grovt, vare straffet dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om försäljningen utgjort led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning.

34 §.

Bryter någon i annat fall än i 32 § sägs mot vad i denna förordning är stadgat eller mot föreskrift som meddelats med stöd av förordningen, straffes med böter, högst trehundra kronor.

38 §.

Har domstol avgjort mål mot någon som bedriver yrkesmässig försäljning av öl eller mot någon hos sådan försäljare anställd angående brott som avses i 32 eller 34 §, åligger det domstolen att inom fjorton dagar från domens meddelande översända avskrift av domen till den myndighet som utfärdat tillståndsbevis eller, om sådant bevis ej utfärdats, till länsstyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1963. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag
till
Förordning

**angående ändring i förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om
försäljning av alkoholfria drycker**

Härigenom förordnas *dels* att 6 § förordningen den 25 februari 1955 om försäljning av alkoholfria drycker skall upphöra att gälla *dels* att 1 § och 10 § 2 mom. samma förordning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Med alkoholfri — — — volymprocent alkohol.

Vad som är att hänföra till lättöl anges i förordningen *angående* tillverkning och beskattning av *malt-drycker*.

Under försäljning — — — på stället.

10 §.

2 mom. *Låter den som bedriver utskänkning eller någon hos honom anställd rusdrycker, ersättningsmedel därför eller öl förtäras eller förvaras i strid mot 6 § första stycket, straffes med dagsböter.*

Bryter gäst mot 6 § första stycket, eller utskänker någon alkoholfria drycker på otillåten tid, straffes med böter, högst trehundra kronor.

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Med alkoholfri — — — volymprocent alkohol.

Vad som är att hänföra till lättöl anges i förordningen *om* tillverkning och beskattning av *malt- och läskedrycker*.

Under försäljning — — — på stället.

10 §.

2 mom. *Utskänker någon alkoholfria drycker på otillåten tid, straffes med böter, högst trehundra kronor.*

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1963. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag
till
Förordning
om förbud i vissa fall mot förtäring och förvaring av rusdrycker
och öl m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Rusdrycker eller öl, som ej i laga ordning utskänkts, eller ersättningsmedel för rusdrycker må icke någon förtära eller tillåtas förtära i lokal eller på plats

där serveringsrörelse bedrivs;

där innehavaren yrkesmässigt upplåter lokalen eller platsen för anordnande av sammankomster i slutna sällskap, då han genom anskaffande eller servering eller annorledes tillhandagår med mat eller dryck; eller

då där i annat fall än nu sagts rätt till utskänkning av rusdrycker eller öl föreligger.

Drycker, som icke få utskänkas i lokalen eller på platsen, eller ersättningsmedel för rusdrycker må ej förvaras på sådant sätt att det kan befaras att de förtäras av gästerna.

Förbuden skola gälla varje lokal eller plats, som användes i eller för sådan verksamhet som avses i första stycket.

Med serveringsrörelse förstås varje yrkesmässigt bedriven verksamhet, i vilken mat eller dryck mot ersättning tillhandahålles till förtäring på stället.

2 §.

Bestämmelserna i 1 § skola icke gälla, där på grund av stadgande i 10 § andra stycket ölförsäljningsförordningen öl må utskänkas utan tillstånd.

3 §.

Bryter den som bedriver serveringsrörelse, yrkesmässigt upplåter lokal eller plats eller i annat fall innehar rätt till utskänkning eller någon hos honom anställd mot bestämmelse i denna förordning, dömes till dagsböter.

Bryter annan mot bestämmelse i denna förordning, dömes till böter, högst trehundra kronor.

Husbonde ansvarar för sådant i första stycket avsett brott, som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore brottet begånget av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt att brottet skett utan hans vetskap och vilja.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1963.

Förslag

till

Förordning

angående ändring i förordningen den 26 maj 1961 (nr 181) om försäljning
av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ samt 5 § 1 mom. förordningen den 26 maj 1961 om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Med teknisk — — — nu sagts.
Teknisk sprit — — — stark de-
naturerad sprit.

Med alkoholhaltigt pre-
parat förstås vara som innehåller
mer än 2,25 volymprocent eller, såvitt
avser icke flytande vara, 1,8 viktpro-
cent etylalkohol och som icke är apo-
teksvara eller hänförlig till tulltaxe-
nummer 22.03—22.08 eller 22.09 A el-
ler B.

Med partihandelsbolaget
— — — omnämnda detaljhandelsbo-
laget.

4 §.

Teknisk sprit må utan särskilt till-
stånd införas till riket av partihan-
delsbolaget. Tillstånd erfordras ej
heller i fall då denaturerad teknisk
sprit eller alkoholhaltiga preparat
införas annorledes än i handelssyfte
eller för yrkesmässig förbrukning.

För annan — — — av kontrollsty-
relsen.

Vad i — — — generaltullstyrel-
sen meddelar.

5 §.

1 m o m. Försäljning av — — —
i allmänhet.

För försäljning av alkoholhaltiga
läkemedel på apotek gälla de särskil-

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Med teknisk — — — nu sagts.
Teknisk sprit — — — stark de-
naturerad sprit.

Med alkoholhaltigt pre-
parat förstås vara som innehåller
mer än 2,25 volymprocent eller, såvitt
avser icke flytande vara, 1,8 viktpro-
cent etylalkohol och som icke är hän-
förlig till tulltaxenummer 22.03—
22.08 eller 22.09 A eller B och ej hel-
ler är sådant läkemedel, för vilket
läkemedelsförordningens bestämmel-
ser gälla.

Med partihandelsbolaget
— — — omnämnda detaljhandelsbo-
laget.

4 §.

Teknisk sprit må utan särskilt till-
stånd införas till riket av partihan-
delsbolaget. Tillstånd erfordras ej
heller i fall då denaturerad teknisk
sprit eller alkoholhaltiga preparat
av resande införas annorledes än i
handelssyfte eller för yrkesmässig
förbrukning.

För annan — — — av kontrollsty-
relsen.

Vad i — — — generaltullstyrel-
sen meddelar.

5 §.

1 m o m. Försäljning av — — —
i allmänhet.

För försäljning av alkoholhaltiga
läkemedel gälla de särskilda bestäm-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

da bestämmelser som Kungl. Maj:t meddelar. melder som Kungl. Maj:t meddelar. meddelar.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

10 §.

1 m o m. Från skatteplikt — — — till sjukhus.

1 m o m. Från skatteplikt — — — till sjukhus.

9. Spritdrycker och viner samt tobaksvaror och cigarrettpapper, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen eller 1 § andra stycket förordningen om tobaksskatt.

9. Spritdrycker och viner samt tobaksvaror och cigarrettpapper, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. c) och h) rusdrycksförsäljningsförordningen eller 1 § andra stycket förordningen om tobaksskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1963.

¹ Senaste lydelse av 10 § 1 mom. se 1961:165.

**Förslag
till
Lag**

**angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 9 maj 1958 (nr 205)
om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m.**

Härigenom förordnas, att 2 och 3 §§ lagen den 9 maj 1958 om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m. skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

2 §.

Angående beslag av egendom som avses i 1 § skall vad i allmänhet är stadgat om beslag i brottmål äga motsvarande tillämpning, med följande avvikelser:

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Angående beslag av egendom som avses i 1 § skall vad i allmänhet är stadgat om beslag i brottmål äga motsvarande tillämpning, med följande avvikelser:

1. Beslagtagen egendom må bevisligen förstöras, om dess värde är ringa eller egendomens förstörande eljest måste anses försvarligt. I annat fall må egendomen försäljas, rusdrycker till det i rusdrycksförsäljningsförordningen omnämnda partihandelsbolaget, öl till tillverkare av sådan vara och annan egendom på sätt som med hänsyn till egendomens beskaffenhet finnes lämpligt. Belopp, som erhållits vid försäljning av beslagtagen egendom, tillfaller kronan.

Beslut om förstörande eller försäljning meddelas av undersökningsledaren eller åklagaren.

Går beslag åter och är egendomen jämlikt denna paragraf förstörd eller såld, skall ersättning av allmänna medel utgå med belopp, som motsvarar egendomens pris vid försäljning till allmänheten eller eljest finnes skäligt. Beslut om ersättning meddelas av åklagaren. Är den som drabbats av beslaget missnöjd med beslut om ersättning, äge han inom en månad från det han erhöll del av beslutet påkalla rättens prövning därav. Ansökan härom göres vid den domstol, som ägt upptaga fråga om beslagets bestånd. Ersättning utbetalas av

(Nuvarande lydelse)

1. Vad i 27 kap. 7 § rättegångsbalken är stadgat om att åtal skall väckas inom viss tid skall ej gälla i annat fall än då rätten utsatt sådan tid.

2. Väckes ej åtal, prövar åklagaren, huruvida egendomen skall vara förverkad enligt vad i 1 § sägs. Förordnande därom meddelas skriftligen. Där ej påföljden förelagts och godkänts i samband med strafföreläggande, äge den, från vilken beslaget skett, hos åklagaren anmäla missnöje med förordnandet inom en månad från det han erhöll del därav. Anmäles missnöje, har åklagaren att, om ej beslaget finnes böra hävas, väcka talan om egendomens förverkande. Sker det ej inom en månad från det anmälan gjorts, skall beslaget gå åter.

3 §.

Med rusdrycker som förklarats förverkade enligt denna lag skall förfaras på sätt i 90 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen föreskrives. Annan förverkad egendom skall på lämpligt sätt föryttras eller, om myckenheten är ringa, bevisligen förstöras.

Belopp, som — — — tillfaller kronan.

(Föreslagen lydelse)

länsstyrelsen efter framställning av åklagaren.

2. Vad i 27 kap. 7 § rättegångsbalken är stadgat om att åtal skall väckas inom viss tid skall ej gälla i annat fall än då rätten utsatt sådan tid.

3. Väckes ej åtal, prövar åklagaren, huruvida egendomen skall vara förverkad enligt vad i 1 § sägs. Förordnande därom meddelas skriftligen. Där ej påföljden förelagts och godkänts i samband med strafföreläggande, äge den, från vilken beslaget skett, hos åklagaren anmäla missnöje med förordnandet inom en månad från det han erhöll del därav. Anmäles missnöje, har åklagaren att, om ej beslaget finnes böra hävas, väcka talan om egendomens förverkande. Sker det ej inom en månad från det anmälan gjorts, skall beslaget gå åter.

3 §.

Egendom, som förklarats förverkad enligt denna lag, skall, i den mån så ej förut skett, bevisligen förstöras eller försäljas efter vad i 2 § är stadgat om beslagtalen egendom.

Belopp, som — — — tillfaller kronan.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1963 och skall äga tillämpning jämväl å beslag, som består vid lagens ikraftträdande.

**Förslag
till
Lag**

**angående ändrad lydelse av 23 § lagen den 30 juni 1960 (nr 418)
om straff för varusmuggling**

Härigenom förordnas, att 23 § lagen den 30 juni 1960 om straff för varusmuggling skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

23 §.

Är beslagtagen — — — egendomens avyttring.

(Föreslagen lydelse)

23 §.

Är beslagtagen — — — egendomens avyttring.

Då beslag lagts å rusdrycker, som kunna antagas vara förverkade enligt denna lag, skola bestämmelserna i 2 § 1 lagen den 9 maj 1958 om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m. äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1963 och skall äga tillämpning jämväl å beslag, som består vid lagens ikraftträdande.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 27 juli 1954
(nr 579) om nykterhetsvård**

Härigenom förordnas, att 63 § lagen den 27 juli 1954 om nykterhetsvård¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

63 §.

Påträffas alkoholhaltiga — — —
för anstalten.

Med *rusdrycker* som omhändertagits enligt första stycket skall förfaras på sätt i 90 § 2 mom. *rusdrycksförsäljningsförordningen* föreskrives. *Annan omhändertagen egendom skall på lämpligt sätt föryttras eller, om myckenheten är ringa, bevisligen förstöras.* Belopp, som erhållits vid försäljning av omhändertagen *vara*, tillfaller kronan.

(Föreslagen lydelse)

63 §.

Påträffas alkoholhaltiga — — —
för anstalten.

Med *egendom*, som omhändertagits enligt första stycket, skall förfaras på sätt i 3 § *lagen den 9 maj 1958 om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m.* föreskrives. Belopp, som erhållits vid försäljning av omhändertagen *egendom*, tillfaller kronan.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1963.

¹ Senaste lydelse av 63 § se 1958:206.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionerna nr 82 och nr 90 väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 660 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 825 av herr *Wiklund m. fl.*, vari hemställts, att den i propositionen nr 82 föreslagna författningstexten till 18 § 3) rusdrycksförsäljningsförordningen skall avslutas med orden »... gjort sig skyldig till brott mot 4 § lagen den 28 september 1951 om straff för vissa trafikbrott eller fylleri»;

2) de likalydande motionerna I: 661 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 821 av herr *Rimmerfors m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen — med avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 82 i denna punkt — måtte besluta att försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning bibehålles vid nuvarande omfattning och sålunda icke utvidgas till att omfatta hela landet samt uttalar sig för en effektivare kontroll över drinkbarers inrättande, anordnande i fråga om läge och lokaler samt över deras skötsel och inverkan på ortens nykterhetsförhållanden»;

3) de likalydande motionerna I: 662 av herrar *Per-Olof Hanson* och *Nils-Eric Gustafsson* samt II: 819 av herr *Hæggbloom m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte godkänna 1961 års nykterhetslagkommittés i motionerna återgivna förslag till lydelse av 18 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen;

4) de likalydande motionerna I: 664 av herr *Kronstrand* och II: 815 av herr *Andersson* i *Knäred m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att avslå förslaget om att enstaka gåvoförsändelser av rusdrycker från utlandet skulle få mottagas tull- och skattefritt;

5) de likalydande motionerna I: 665 av herr *Yngve Nilsson m. fl.* och II: 820 av herr *Hansson* i *Skegrie m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 82 måtte besluta att starkcider och cider må tillverkas, försäljas och beskattas i överensstämmelse med vad 1959 års utskänkningsutredning föreslagit, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsbestämmelser»;

6) de likalydande motionerna I: 666 av herr *Ebbe Ohlsson m. fl.* och II: 824 av herr *Stiernstedt m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan liberalisering av tillverkning och försäljning av ciderdrycker som utskänkningsutredningen föreslagit samt att det åt utskottet måtte uppdragas att föreslå härför erforderliga författningsändringar»;

7) de likalydande motionerna I: 667 av herrar *Erik Filip Petersson* och *Nyman* samt II: 826 av herr *Wiklund m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 82 ville besluta att obligatorisk legitimationskontroll vid rusdrycksinköp skall genomföras och antaga den författningstext härom som nykterhetslagkommittén föreslagit i sitt betänkande (sid. 9); samt att riksdagen ville göra ett uttalande av innebörd att systembolaget uppmanas att i mån av behov tillsätta ordningsvaktpersonal att tjänstgöra i systembutikerna, i syfte att förebygga att ordningen i dessa störes i samband med den skärpta kundkontroll som nu förberedes;

8) de likalydande motionerna I: 668 av herr *Sundin* och II: 816 av herr

Börjesson i Falköping *m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 82 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsam prövning och förslag angående allmän registrering av spritinköpen genom inköpskort i enlighet med vad som anförts i motionerna»;

9) de likalydande motionerna I: 669 av herr *Erik Svedberg m. fl.* och II: 817 av herr *Engkvist m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte vid behandlingen av proposition nr 82 införa bestämmelse om att allmän legitimationskontroll införes vid utminuterung av rusdrycker och att vederbörande utskott måtte utarbeta härför nödvändig lagtext;

10) de likalydande motionerna I: 670 av herr *Rikard Svensson m. fl.* och II: 818 av herr *Engkvist m. fl.*, vari hemställt, att vid behandling av proposition nr 82 förslaget om självservering av spritdrycker avvisas och att vederbörande utskott måtte utarbeta härför nödvändig lagtext;

11) motionen I: 663 av herrar *Kajser* och *Sveningsson*, vari hemställt, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 82 i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära att en försöksverksamhet med allmän inköpsregistrering måtte igångsättas;

12) motionen II: 822 av fru *Sjövall* och herr *Martinsson*, vari hemställt, »att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 82 med förslag till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen måtte uttala, att om en alkoholist gör sig skyldig till langarbrott på grund av sin alkoholism hans alkoholism måtte utgöra ett sådant särskilt skäl att han kan överlämnas till nykterhetsvården enligt brottsbalkens bestämmelser härvidlag, oaktat om det för brottet är stadgat mer än sex månaders fängelsestraff»;

13) motionen II: 823 av fru *Sjövall m. fl.*, vari hemställt, »att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 82 måtte besluta

1) att antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen utom såvitt avser ändrad lydelse av 18, 63 och 66 §§ sagda förordning,

2) att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om vilka åtgärder som erfordras för att förstärka polisväsendet för bekämpande av langningsbrott».

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 30 av herr *Erik Svedberg m. fl.* och II: 35 av herr *Engkvist m. fl.*, vari hemställt, »att åldersgränsen för alkoholutskänkning å restaurang höjes till 21 år»;

2) de likalydande motionerna I: 52 av fröken *Nordström m. fl.* och II: 60 av herr *Wiklund m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning och förslag rörande påföljd för den som under i motionerna angivna förhållanden bjuder minderåriga på alkohol- drycker;

3) de likalydande motionerna I: 512 av herr *Bengtson* och II: 619 av herr *Andersson* i Knäred, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta att i skrift till Kungl. Maj:t begära att bestämmelser utfärdas om obligatorisk legitimation vid alla vin- och spritinköp i enlighet med vad i motionerna anförts»; samt

4) motionen II: 55 av herr *Dickson m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan åtgärd, att det rena de brännvinet, försöksvis och tills vidare, upphör att tillverkas och saluföras».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 512, I: 663, II: 35, II: 55, II: 60, II: 815, II: 816, II: 817, II: 818, II: 819, II: 820, II: 821, II: 822, II: 823, II: 824, II: 825, II: 826.

Rörande motiveringen för de i propositionen nr 82 framlagda förslagen hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

- I. Inledning, s. 21—27
- II. Allmänna synpunkter, s. 27—36
- III. Utminuteringen, s. 36—89
- IV. Utskänkningen, s. 89—137
- V. Ciderfrågan, s. 138—163
- VI. Ansvarsbestämmelser m. m., s. 163—182
- VII. Övriga frågor, s. 182—189
- VIII. Departementschefens hemställan, s. 189.

Motionerna

Utminuteringen

I *motionerna I: 512 och II: 619* anföres i huvudsak följande. Ungdomens ökande alkoholkonsumtion och därmed åtföljande fylleri är ett av de allvarligaste samhällsproblemen just nu. Ungdom under 21 år ävensom personer, vilka gjort sig skyldiga till vissa förseelser, har inte rätt till inköp på systembolag. Denna bestämmelse är dock mycket svårkontrollerbar. Systembolagspersonalen har rätt att fordra legitimation men detta medför åtskilliga olägenheter. Det skulle vara betydligt effektivare och säkerligen medföra mindre olägenheter vid expediering om obligatorisk legitimation infördes vid alla inköp av vin och sprit. Infördes denna bestämmelse behövde aldrig personalen utvälja någon särskild. Försäljningen skulle kunna ske i det närmaste lika snabbt, då alla kunder måste ha legitimationsbeviset redo vid inköpet. Sådan legitimationshandling bör innehålla foto och uppgift om fö-

delsedag. Genom införandet av obligatorisk legitimering skulle alla ungdomar under 21 år ovillkorligen utestängas från inköp och en viss kontroll bättre kunna upprätthållas över andra köpare.

Som motivering för yrkandet i *motionerna I: 660 och II: 825* anföres att brott mot 4 § 2 mom. trafikbrottslagen (s. k. rattnykterhet) också är en så allvarlig nykterhetsanmärkning att detta brott bör jämföras med rattfylleri och fylleri samt föranleda avstängning från rätt till inköp av rusdrycker.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 662 och II: 819* anföres i huvudsak följande. Departementschefen har avvisat utredningsförslaget om en bestämmelse enligt vilken personalen i spritbutik efter anmodan av nykterhetsvårds- och polismyndighet skall göra anteckningar rörande vissa kunders inköp, varjämte dylika anteckningar skulle kunna göras på personalens eget initiativ. Departementschefen nöjer sig med att förordna att det redan tidigare inledda, informella samarbetet mellan systembolagen samt polisen och nykterhetsnämnderna utvidgas. Övervägande antalet remissinstanser har emellertid tillstyrkt nykterhetslagkommitténs yrkande om klara, författningsmässiga regler för butikspersonalens handlande på denna punkt. Motionärerna finner det för sin del starkt motiverat, att klart författningsstöd ges åt butikspersonalen rörande försäljningsanteckningar.

I *motionerna I: 667 och II: 826* framhålles att kontrollen över att obehöriga inte inköper rusdrycker i systembolagets butiker av allt att döma för närvarande ej är tillräcklig. Obligatorisk legitimationskontroll skulle kunna avhålla en del köpare från att göra stora och täta inköp. Även ålderskontrollen av kunderna bör underlättas genom ett allmänt legitimationskrav. Motionärerna delar nykterhetslagkommitténs uppfattning att »det ingått i allmänhetens medvetande att man inte kan hämta ut pengar på posten eller i bank utan legitimation» och att systembolagskunderna redan på grund av den nuvarande skyldigheten att legitimera sig vant sig vid att ha med sig legitimationshandling vid rusdrycksinköp. Olägenheten för allmänheten av en allmän legitimationskontroll torde därför numera inte vara stor. Motionärerna ansluter sig också till kommitténs krav på att legitimationshandling för att kunna godtagas skall vara »av myndighet utfärdad eller därmed likvärdig handling, som försetts med fotografi».

Då allmän legitimation och andra led i en bättre kundkontroll av naturliga skäl kan leda till irritation bland kunderna och i vissa fall möjligen även till ordningsstörande beteende i butikerna, riktar motionärerna även uppmärksamheten på behovet av åtgärder för att ge personalen stöd i dess kontrollverksamhet genom att systembolaget särskilt vid stor kundanhopning utrustar större butiker med ordningsvakt. Vad avser ordningshållning och bekämpande av olaga överlåtelse av rusdrycker i butikernas närhet är detta uppgifter för polismyndigheten, vilkas stora betydelse i detta sammanhang också särskilt understrykes i *motionerna*.

Som motivering för skrivelseyrkandet i *motionerna I: 668 och II: 816* anföres bl. a. följande. De föreslagna åtgärderna för att skärpa reglerna i fråga om inköp är enligt motionärernas mening alltför vaga för att effektivaste möjliga resultat skall kunna uppnås. Det är främst beträffande ungdoms- och kvinnofylleriet, som åtgärder måste åstadkommas.

Enligt motionärernas uppfattning kan inte endast en begränsad registrering av »misstänkta» yrkeslangare eller missbrukare leda till bästa möjliga resultat och det finns mycket begränsade möjligheter för personal vid utminuteringsaffärer att »misstänka» personer. Personer som redan vid sitt inköp förtärt sprit kan givetvis registreras med den föreslagna metoden. Där emot kan durkdrivna yrkeslangare alltjämt gå fria från varje misstanke. De har alla möjligheter att frekventera olika utminuteringsaffärer och skaffa sig erforderligt lager. Därtill kommer att bland denna kategori återfinns många som inte själva över huvud konsumerar sprit utan inköper den i enbart affärssyfte.

Genom allmän registrering av spritinköpen kan man också reducera »väntjänstöverlåtelse» främst bland ungdomen. När man, som i propositionen föreslås, endast inför en begränsad registrering drabbar detta endast ett litet fåtal av det stora klientel som nu förefinns bland de ansvarslösa. I Finland har ett allmänt inköpsregistreringssystem visat sig vara det effektivaste medlet för motverkande av yrkeslangning. Likaså har ungdomsfylleriet härigenom kunnat reduceras. Vidare har detta system en viss återhållande effekt när det gäller spritkonsumtion, som gränsar till missbruk.

Nykterhetslagkommittén har i sitt avstyrkande av allmän registrering hänvisat bl. a. till de olägenheter för allmänheten och de betydande kostnader som denna skulle medföra. Motionärerna anser inte dessa invändningar utgöra något skäl för att avstyrka ett sådant system. Beträffande olägenheterna kan inte ett inköpskort innebära större besvär än vanlig legitimation. — Nykterhetslagkommittén liksom också departementschefen har vidare invänt, att metoden med allmän registrering skulle föra med sig samma negativa psykologiska verkningar som ansetts förknippade med motbokssystemet. Motionärerna kan inte finna skäl för en sådan bedömning. Det psykologiskt negativa i motbokssystemet var otvivelaktigt ransoneringen och inte själva registreringen. En inköpsregistrering utan ransonering torde över huvud taget inte ha någon negativ psykologisk verkan.

Motionärerna i *motionerna I: 669 och II: 817* framhåller, att invändningarna mot den allmänna legitimationskontrollen följer väsentligen två linjer. För det första hänvisar man till den begränsade effekten av kontrollen. Självklart bör man inte överskatta dess betydelse, men tillsammans med andra åtgärder bör kontrollen ha sitt värde. När man vet att man behöver legitimera sig vid inköp av sprit, kan detta verka återhållande. Inte minst bör det hindra ungdomar som inte uppnått föreskriven ålder. För det andra hänvisar man till att kontrollen medför obehag och tidsutdräkt. I andra sammanhang, t. ex. på posten, får man legitimera sig, och det väcker inte

någon allmän ovilja. Det bör skapa mindre olust att alla får legitimera sig än att man i enskilda fall avkräves legitimation.

Legitimationen bör utgöras av pass, körkort, postens identitetskort samt av myndighet eller större företag utställda identitetskort som är försedda med fotografi. Då allmänheten i stor utsträckning har sådana handlingar, bör det inte innebära några större besvärligheter att en sådan handling visas upp. Givetvis bör personalen, som handhar försäljningen, få sådana instruktioner, att det inte uppstår några onödiga konflikter med kunderna.

I *motionen I: 663* anföres bl. a. följande. Vissa remissinstanser framhåller att frågan om en allmän inköpsregistrering inte är tillräckligt utredd, och ett par länsnykterhetsnämnder ifrågasätter en försöksverksamhet med allmän registrering. Det torde vara omöjligt att bedöma verkan av en allmän inköpsregistrering utan att pröva den. Man vet att mycket av det som man trodde om spritförbrukningen under motbokstiden visat sig icke vara riktigt. Obestriddligen hade motboken en hämmande inverkan som var större än dess till ökad spritkonsumtion suggererande effekt. Man menade också att langningen skulle upphöra efter motbokssystemets avskaffande. Det blev emellertid tvärtom. På analogt sätt kan den uppfattning man fått om betydelsen av en allmän inköpsregistrering visa sig icke motsvara verkligheten om man får tillfälle att pröva densamma. Enligt motionärernas mening bör man inrikta sig på att genom en försöksverksamhet inom ett begränsat område söka få en på praktiska erfarenheter grundad uppfattning om betydelsen av en allmän inköpsregistrering från nykterhetssynpunkt och om de kostnader och de olägenheter för de lojala spritförbrukarna som en sådan kommer att medföra.

Som motivering för skrivelseyrkandet i *motionen II: 55* framhålles att det är ett samhällsintresse av första ordningen att medborgare låter bli att berusa sig. Det renade brännvinet är en dryck som förtäres så gott som uteslutande för att nå en högre eller lägre berusningseffekt. Den fyller inte annat ändamål, och tusentals människor här i landet skulle ha gott av om den inte funnes till.

I *motionen II: 823* anföres i huvudsak följande. Sannolikt är det realistiskt att räkna med att en kontroll enligt finansministerns förslag, om den skall ha någon mening, kommer att medföra årliga kostnader på 5—10 miljoner kronor. I detta sammanhang förtjänar understrykas att flera remissinstanser avslagit utvidgningen av kontrollen av olika skäl. Ett av huvudskälen har varit att den reella nykterhetsvårdande vinsten icke står i någon som helst proportion till de mycket stora kostnader denna kontroll drar. Som jämförelse må nämnas att de under budgetåret 1961/62 utbetalade anslagen under rubriken nykterhetsvård uppgick till 46,8 miljoner kr. Skulle realkostnaderna för kontrollen stanna vid fem miljoner kronor är detta alltså mer än 10 % av vad den samlade nykterhetsvården erhåller.

Skälet till att föreslå denna utvidgade kontroll har varit den allvarliga utvecklingen av alkoholmissbruket främst bland ungdomar men även bland

redan avancerade alkoholister samt langarproblemets omfattning. Det sannolika är att langarna förser främst ungdomen och alkoholisterna med sprit. Vi vet mycket litet om langarna, hur de rekryteras etc. Enligt systembolagens och polisens kännedom synes två typer av langare ha utbildats, i sak innebärande en kopiering av narkotikahandelns system med i toppen icke narkotikahemfallna storköpare samt mellanhänder för direktförsäljning och uppletande av kunder. Dessa mellanhänder skulle i likhet med vad fallet är inom den illegala narkotikahandeln vara hemfallna åt missbruk av den vara de säljer. Enligt vissa uppgifter från polishåll anser man sig ha rätt att uppskatta gruppen storförsäljare till ca en fjärdedel av samtliga langare; dessa skulle ofta icke ens bruka alkohol. Smålangarna är däremot ofta förfallna alkoholister. Även de inköpsformer storlangarna nyttjat synes tendera till förändring, om man så vill anpassning till rådande risker. Tidigare köpte en langare ensam stora mängder alkohol i en butik. När detta observerades på systembolagen och anmäldes under hand till polismyndigheter och nykterhetsnämnder ändrade storlangarna metoder. Polisen lyckades ofta genom utförd utredning då få fast dem, däremot ägde nykterhetsnämnderna mera sällan möjlighet att ingripa, eftersom dessa langare var okända hos dem. Storlangarna lär nu ofta komma tre—fyra i en bil och samtliga i stället göra mindre inköp än tidigare. Därmed minskar möjligheterna att sätta fast dem genom att från butikerna anmäla deras inköp, svårare ju mer inköpen får »normalkaraktär». Kvar står då endast för polisen att ingripa i försäljningsögonblicken, utanför systembutikerna och på langarstråken, eller via smålangarna och deras avslöjanden.

En ökad kontroll i butikerna kommer troligen endast att leda till en ökning av svårkontrollerade inköp. Den uppmaning finansministern riktar till systembolagen, att butikspersonalen »vid försäljningen i erforderlig omfattning bör hålla uppsikt över butikslokalen och i viss utsträckning ägna uppmärksamhet åt dess närmaste omgivning» framstår som en omöjlighet, när man får höra att i Göteborg t. ex. betjänar en butikspersonal på 10—15 personer flera tusen kunder i en enda butik en fredag—lördag. Eftersom personalen dessa dagar, då tillströmningen av alkoholister och langare också är störst, ofta är otränad deltidspersonal, är dess möjligheter att ingripa starkt begränsade. Nyktra storlangare kan ej skiljas från den normala kunden, varken i uppträdande eller i kläder.

Det måste vara oriktigt att använda våra trots allt begränsade ekonomiska resurser på den föreslagna kontrollen, inte minst mot bakgrunden av att det är tveksamt om systembolagen kan erhålla den merpersonal fredagar—lördagar, som krävs för att ge reformen något innehåll. Det måste vara riktigare att i stället bygga upp nykterhetsvårdens resurser men därtill främst polisens personalstyrka om man vill komma åt problemets kärna. Narkotikamissbruk och illegal narkotikahandel har i alla länder visat sig effektivt kunna bekämpas endast med polisens hjälp. Den svenska polismaktens resurser är otillräckliga för de uppgifter som redan nu åvilar polisväsendet.

Utskänkningen

Motionärerna i *motionerna I: 30 och II: 35* framhåller, att trots lagstiftningens spärregler för utminuterung och utskänkning av alkoholhaltiga drycker till ungdomar, tenderar utvecklingen att fortsätta mot en utbredning av dryckesseden till allt yngre årsgrupper, med åtföljande ökning av riskerna för social missanpassning. Följderna av detta torde komma att sträcka sig långt fram i tiden, med ökade krav på nykterhetsvård och rehabiliteringsverksamhet.

Det torde dock vara förenat med stora svårigheter för dem som har att svara för serveringen att kunna avgöra huruvida vederbörande har fyllt 18 år. En höjning av åldersgränsen till 21 år, att gälla även vid utskänkning, torde kunna ge en bättre garanti för att ungdomar i de ömtåliga tonåren icke får möjlighet till alkoholkonsumtion i samma utsträckning som nu. Gränsfall kommer givetvis alltid att finnas, men en höjning av åldersgränsen skulle med all sannolikhet medverka till en sanering av spritmissbruket bland tonåringarna.

I *motionerna I: 661 och II: 821* framhålls, att yrkandet att måltidstvänget vid utskänkning av andra rusdrycker än egentliga brännvinsdrycker nu definitivt avskaffas hör till de mest centrala förslagen från 1959 års utskänkingsutredning. Den hittills bedrivna försöksverksamheten inom 16 län samt Stockholms stad har enligt utredningen gett tillräckligt underlag för ett dylikt beslut. Å andra sidan skärper utredningen kravet på måltidstvänget för brännvinsdrycker i så måtto, att dessa drycker icke skall få serveras annat än i samband med verklig måltid.

I spåren av försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning av spritdrycker har som känt följt tillkomsten av ett stort antal drinkbarer. Hur lockande dessa kan verka på ungdomen har på ett mycket otvetydigt sätt skildrats av utskänkingsutredningen, bl. a. i dess redovisning av utskänkingsintendenternas yttranden.

Departementschefen anser att »den måltidsfria utskänkningen, exempelvis på drinkbarerna, ofta kan utöva ett olyckligt inflytande på ungdomens alkoholvanor». Därför förordar departementschefen inte nu att måltidstvänget definitivt avskaffas. Han anser dock att försöksverksamheten utan olägenhet kan utvidgas till att omfatta hela landet. Mot detta senare gör motionärerna allvarliga erinringar.

Barsystemet har uppstått som en följd av försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning. Denna försöksverksamhets verkningar anses av utskänkingsutredningen och vissa remissinstanser redan nu vara fullt klarlagda. Till dessa verkningar hör främst just drinkbarerna och deras sociala skadlighet, d. v. s. deras negativa inverkan på ungdomens dryckesvanor. Behov av en sådan utvidgning av försöksverksamheten, att denna förlorar karaktären av försök på ett antal representativa orter, saknas därför uppenbarligen.

En ytterligare, mycket väsentlig omständighet att här beakta är, att utskänkingsutredningen förutsätter att utskänkningsskatten bibehålles, då utredningen förordar att måltidstvånget definitivt avskaffas. Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 90/1963 skall dock utskänkningsskatten avskaffas. Därest detta förslag bifalles, undanryckes grunden för utskänkingsutredningens förord för måltidstvångets avskaffande och enligt motionärernas mening också för försöksverksamhetens utvidgning.

Motionärerna i *motionerna I: 670 och II: 818* hänvisar till att departementschefen utgår från att självserveringarna liksom drinkbarerna bör ägnas särskild uppmärksamhet från de övervakande myndigheternas sida. Därvid anföres att detta synes motiverat inte minst med hänsyn till den större betydelse den måltidsfria utskänkningen kan väntas få. Motionärerna delar denna mening men vill dessutom framhålla att de anser det angeläget att avvakta utvecklingen på utskänkingsområdet innan det sker ett godtagande av förslaget att självservering må gälla även spritdrycker. Det nykterhetspolitiska läget bjuder enligt motionärernas mening till största varsamhet när det gäller åtgärder vilkas verkningar kan vara svåra att överblicka. Inte minst ungdomens ökade alkoholvanor är ägnade att inge bekymmer och bör beaktas i detta sammanhang.

Motionärerna förordar därför att 46 § 3 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen erhåller sådan lydelse som föreslagits av 1959 års utskänkingsutredning. Därigenom skulle de i *motionerna* påtalade olägenheterna kunna undanröjas.

Ciderfrågan

I *motionerna I: 665 och II: 820* framhålles, att alkoholmissbruket bland ungdomen under de senaste åren blivit ett svårbemästrat problem. Det är synnerligen angeläget, att effektiva åtgärder kommer till stånd mot detta missbruk. Men detta kan naturligtvis inte motivera hårdare restriktioner mot ciderdryckerna än mot andra drycker med motsvarande berusningseffekt. En aktiv nykterhetspolitik måste i stället inriktas på fastare bestämmelser och kontroll gentemot missbruk och lagöverträdelser och framför allt på förebyggande och fostrande åtgärder.

I debatten om ciderdryckerna har som huvudmotiv för en liberalisering på området framhållits den betydelse sådana åtgärder skulle få för fruktodlingen i vårt land. Utskänkingsutredningen har framhållit att upptagande av en svensk cidertillverkning skulle utgöra ett stöd för fruktodlingen i landet men dock endast i begränsad omfattning. Organisationerna på fruktodlingens område har emellertid i sina remissyttranden över utredningens betänkande hävdat att cidertillverkningen skulle bli ett värdefullt komplement till mos- och musttillverkningen och skapa förbättrade möjligheter för avsättningen av överskottsfrukt från de svenska fruktodlingarna. Det samma har anförts av bl. a. lantbruksstyrelsen och kommerskollegium. Den försökstillverkning av cider, som i viss utsträckning ägt rum, har otvivel-

aktigt visat att flertalet i Sverige odlade äppelsorter lämpar sig för tillverkning av cider.

Då såsom ovan framgått från nykterhetspolitiska synpunkter skäl inte kan anföras för bibehållande av särskilda restriktioner på ciderområdet och en svensk cidertillverkning måste anses vara av betydelse för fruktodlingen i vårt land, synes det motionärerna motiverat, att utskänkingsutredningens förslag till liberalisering på området nu genomföres.

Motionärerna i *motionerna I: 666 och II: 824* åberopar att utskänkingsutredningen, som grundligt studerat ciderfrågan ur nykterhetspolitiska synpunkter, i sitt ställningstagande inte funnit anledning föreligga att från nykterhetspolitiska synpunkter motsätta sig vissa lättnader för tillverkning och försäljning av cider.

Departementschefen avstyrker emellertid i proposition nr 82 utskänkingsutredningens förslag, bl. a. med hänsyn till att alkoholmissbruket bland ungdom intar en så central ställning i det aktuella problemkomplexet. Då motionärerna delar utredningens uppfattning att den föreslagna liberaliseringen ej kommer att få några nykterhetspolitiska konsekvenser och då det framför allt för yrkesfruktodlingen är angeläget att på alla sätt stödja avsättningen av svensk frukt, bör enligt motionärernas mening riksdagen fatta beslut i enlighet med utskänkingsutredningens förslag i detta avseende.

Ansvarsbestämmelser

Motionärerna i *motionerna I: 52 och II: 60* relaterar ett par fall, där minderåriga bjudits på sprit och blivit berusade. I samband därmed konstaterar motionärerna att det inte är straffbart att bjuda minderåriga på rusdrycker och anför vidare att alkoholbruket och alkoholmissbruket förefaller att gripa omkring sig hos allt yngre personer. Berusade tonåringar är i dag inte något särskilt ovanligt. Genom kampanjen »Skaffa inte sprit till ungdom» torde samhällets och de enskildas uppmärksamhet på spritöverlåtelse till ungdom ha skärpts. Det är då beklagligt, att man lagligen ej kan komma åt företeelser som de inledningsvis relaterade. Troligen förekommer det i en viss omfattning, att barn bjuds på alkoholdrycker av olika slag och att de — bl. a. på grund av sin ovana vid denna konsumtion — blir berusade med de följder detta kan få.

Det är givetvis inte lätt att på laglig väg komma till rätta med det här aktualiserade problemet. Lagparagraferna kan naturligtvis inte sträcka sina verkningar in på hemmens område. Däremot borde undersökas, om inte bjudning av alkoholdrycker till ungdom på offentlig plats eller under liknande förhållanden skulle kunna straffbeläggas. Det är visserligen inte lätt att förhindra sådant förfarande i och för sig, men däremot skulle ett stadgande av denna innebörd ge möjlighet till ingripande i flagranti fall.

Det finns redan ett stadgande av snarlik innebörd, nämligen när det gäller ungdomsvårdsskolornas elever. Dessa skolor besvärades av personer, som höll till utanför skolområdet och sökte efter tillfälle att bjuda eleverna —

kanske särskilt de kvinnliga — på alkoholdrycker, vilket framtvängde en lagändring. Utan att anställa jämförelser mellan de nämnda skolornas elever och barn och ungdom i allmänhet måste man anse det otillfredsställande, att samhället står maktlöst mot den som orsakar att barn dricker sig berusade.

På grund av frågans karaktär är motionärerna inte beredda att föreslå någon lagändring men anser att spørsmålet bör snabbtredas.

I *motionen II: 822* framhålles, att inga invändningar kan resas mot skärpt straff för spritlangare. Vissa mellanhänder drivs ofta till langarbrott på grund av sin alkoholism för att genom langarhanteringen kunna komma över sprit, ofta i små mängder. Genom straffskärpningen undandras dessa smålangare möjligheten att enligt brottsbalken kunna överlämnas till särskild vård inom nykterhetsvården, såvida icke särskilda skäl anses föreligga för överlämnande. För huvudparten av fallen bland dessa smålangare torde vård inom nykterhetsvårdens ram vara den riktiga brottspåföljden. De problem en straffskärpning för langarbrott kan medföra i inskränkning av möjligheter till överlämnande åt särskild vård beaktades ej vid riksdagens behandling av brottsbalken.

Man skulle kunna undkomma dessa konflikt- och kompetensproblem om riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition ville uttala att den anser de särskilda skäl brottsbalken föreskriver föreligga då en avancerad alkoholist döms för langarbrott, driven till dem på grund av sin alkoholism. Det bör understrykas att varje enskilt sådant fall kommer att prövas av domstol.

Import av rusdrycker i form av gåvoförsändelser

I *motionerna I: 664 och II: 815* anföres. I propositionen nr 82 har departementschefen vidtagit den ändringen i kontrollstyrelsens förslag till förenklade bestämmelser beträffande gåvoförsändelser med rusdrycker från utlandet att enstaka gåvoförsändelser skulle kunna få mottagas tull- och skattefritt. Värdegränsen har angivits till 100 kronor eller densamma som gäller i fråga om enstaka gåvor av tull- och skattebelagda varor i allmänhet.

Motionärerna kan inte finna att det finns skäl att då det gäller rusdrycker medge någon som helst tull- och skattefri införsel. Kontrollstyrelsen har heller inte i sitt förslag räknat med en sådan regel.

Utskottets yttrande

De olika förslag som framlagts i proposition nr 82 griper in i flera betydelsefulla avsnitt av den nykterhetspolitiska lagstiftningen. Förslagen berör såväl utminutereringen och utskänkningen som ansvarsbestämmelserna för olovlig försäljning av rusdrycker. Mest betydelsefulla är givetvis de förslag, som tar sikte på de centrala nykterhetspolitiska problemen, nämligen det oroväckande alkoholmissbruket bland ungdomen och den omfattande langningen.

När det gäller principerna för den samhälleliga nykterhetspolitiken konstateras inledningsvis i propositionen att — även om den nykterhetspolitiska situationen under den senaste tiden i vissa hänseenden försämrats — det inte synes föreligga skäl att nu anlägga en annan principiell syn på dessa frågor än tidigare under de år som gått efter motbokssystemets slopande. Det torde stå klart, framhålles det, att ingenting av verklig betydelse är att vinna genom mera radikala ingrepp i den fria inköpsrätten eller i andra grundläggande principer för den gällande rusdrycksförsäljningslagstiftningen. Tyngdpunkten i de direkt nykterhetsfrämjande strävandena bör därför alltjämt ligga på en fortsatt utbyggnad av de positiva och förebyggande åtgärderna.

Utskottet delar dessa synpunkter på de principiella nykterhetspolitiska problemen.

Utminuteringsområdena

På utminuteringsområdet förordar departementschefen, i avsikt att försvåra langares, missbrukares och ungdomars inköp av rusdrycker, vissa skärpningar av de nuvarande bestämmelserna. Sålunda föreslås begränsad inköpsregistrering beträffande personer, som misstänkes för alkoholmissbruk eller langning, utvidgning av nuvarande avstängningsförfarande samt inskränkning i fråga om brännvinsförsäljningen. Vidare förordas en väsentlig skärpning inom de nuvarande bestämmelsernas ram av legitimationskontrollen. Däremot avstyrkes införande av allmän inköpsregistrering och obligatorisk allmän legitimationskontroll.

Även utskottet anser att de nuvarande förhållandena på nykterhetsområdet, särskilt den stigande spritkonsumtionen bland ungdomen och spritlangningens omfattning, ger anledning till skärpning av utminuteringsbestämmelserna. Utskottet tillstyrker därför i allt väsentligt Kungl. Maj:ts förslag härom men har på ett par punkter en från propositionen avvikande mening.

I de likalydande motionerna I: 668 och II: 816 har yrkats skyndsamt prövning och förslag angående allmän registrering av spritinköp genom inköpskort, medan motionärerna i motionen I: 663 hemställt om riksdagsskrivelse med begäran om att försöksverksamhet med allmän inköpsregistrering igångsättes.

Nykterhetslagkommittén har vid sina överväganden funnit sig inte kunna förorda en allmän inköpsregistrering. Denna uppfattning har under remissbehandlingen vunnit stöd av så gott som samtliga remissinstanser. En allmän inköpsregistrering skulle medföra betydande kostnader ävensom vissa av de negativa verkningar, som ansågs förenade med motbokssystemet och som bidrog till dess slopande. På grund härav avstyrker utskottet motionerna I: 668 och II: 816 ävensom motionen I: 663.

I de inbördes likalydande motionerna I: 667 och II: 826 samt I: 669 och II: 817 har yrkats införande av obligatorisk legitimationskontroll vid utminuteringsområdet av rusdrycker, medan motionärerna i de likalydande motionerna

I: 512 och II: 619 hemställt om riksdagsskrivelse med begäran om utfärdande av bestämmelser rörande sådan kontroll.

Enligt utskottets mening måste de från nykterhetssynpunkt relativt obetydliga fördelar, som kan vinnas genom en obligatorisk allmän legitimationskontroll, vägas mot de betydande nackdelar, som en sådan anordning medför för den stora allmänheten med måttliga alkoholvanor, och de kostnader, som är förenade därmed. Med det anförda avstyrker utskottet berörda motioner i vad de avser obligatorisk legitimationskontroll vid rusdrycksinköp.

I de likalydande motionerna I: 662 och II: 819 har framställts yrkande om författningsmässigt reglerad skyldighet för systembutikspersonalen att verkställa anteckningar rörande vissa kunders inköp av rusdrycker.

Departementschefen har i propositionen förordat en utvidgning av det redan nu förekommande informella samarbetet mellan systembolaget samt polisen och nykterhetsnämnderna. Därvid förutsättes att samarbetet kan bedrivas på ett effektivt sätt utan att den skötsamma kundkretsens intressen trädes för nära. Med hänsyn härtill anser utskottet uttryckliga författningsbestämmelser i detta hänseende inte erforderliga och avstyrker således motionsyrkandet om begränsad, författningsmässigt reglerad skyldighet att registrera rusdrycksinköp.

När det gäller utvidgningen av det nuvarande avstängningsförfarandet förordas i propositionen automatisk avstängning av vissa missbrukare, som dokumenterat misskötsamhet i nykterhetskänseende. Skäl för sådan åtgärd föreligger enligt propositionen, när någon enligt laga kraftägande dom gjort sig skyldig till fylleri eller rattfylleri vid mer än ett tillfälle under loppet av tolv månader. Avstängningstiden för sådana missbrukare föreslås till sex månader.

I de likalydande motionerna I: 660 och II: 825 har anförts att även brott mot 4 § 2 mom. trafikbrottslagen (s. k. rattnykterhet) är en så allvarlig anmärkning i nykterhetsavseende, att brottet bör jämföras med rattfylleri och fylleri.

Enligt trafikbrottslagen skall den som vid förande av motorfordon varit så påverkad av starka drycker, att det kan antas, att han inte på betryggande sätt kunnat föra fordonet, dömas för rattfylleri. Hade föraren en alkoholkoncentration i blodet av 1,5 promille eller därutöver, skall han anses ha varit så påverkad att han inte på betryggande sätt kunnat föra fordonet. Kan det ej styrkas att föraren varit så påverkad som nu nämnts, men uppgick alkoholkoncentrationen i hans blod till 0,5 men ej 1,5 promille, har han gjort sig skyldig till rattnykterhet. Enligt utskottets mening finns inte skäl att, när det gäller avstängningsförfarandet, göra åtskillnad mellan personer som gjort sig skyldiga till rattfylleri och personer som fällts för rattnykterhet. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning, föreslår därför med bifall till de likalydande motionerna I: 660 och II: 825, att rattnykterhet i förevarande sammanhang jämföras med rattfylleri och fylleri. Detta föranleder ändring i 18 § rusdrycksförsäljningsförordningen.

Med sitt här ovan redovisade ställningstagande anser utskottet sig inte kunna tillstyrka yrkandet i motionen II: 823 om avslag å propositionen såvitt angår ändrad lydelse av 18, 63 och 64 §§ rusdrycksförsäljningsförordningen.

Departementschefen har i samband med behandlingen av nykterhetslagkommitténs förslag om ökad befogenhet för systembolagets personal att vägra inköp understrukit betydelsen av att strävandena från butikspersonalens sida att med stöd av gällande bestämmelser söka hindra langarnas inköpsverksamhet fullföljes i största möjliga utsträckning. Departementschefen har vidare framhållit att det enligt hans uppfattning i regel inte kan möta någon berättigad invändning, om inköp vägras vid beställning av mer än en eller annan halvbutelj brännvin åt gången. Regeln bör i dessa fall vara, framhåller departementschefen, att den som gör en sådan beställning tillfrågas om anledningen härtill. Kan godtagbar förklaring inte lämnas, bör inköp vägras.

Otvivelaktigt kommer vid tillämpningen av en sådan regel systembolagets butikspersonal att ställas inför stora svårigheter. En inköpsvägran kan nämligen oftast inte ske utan utfrågning av kunden, något som i sin tur i många fall kan medföra besvärliga kontroverser mellan butikspersonalen och kunden. Även med hänsyn till skötsamma kunders legitima behov av inköp av större kvantiteter brännvin torde den föreslagna regeln inte böra införas. Det bör självfallet åvila personalen att iakttä en viss restriktivitet vid försäljningen. De föreskrifter, som utformas härutinnan, får emellertid inte leda till ingripanden, som framkallar onödigt irritation hos allmänheten. Enligt utskottets mening torde det vara till fyllest att butikspersonalen i förekommande fall iakttager den handlingsregel som departementschefen uttalat sig för i propositionen nr 135 (s. 23) till 1961 års riksdag. Enligt detta uttalande bör en kund, som utan klart godtagbar förklaring begär att få köpa renat brännvin i kvantiteter utöver vad som är normalt — i synnerhet om det rör sig om halvbuteljer — eller som ofta återkommer för inköp av sådan vara i större kvantiteter, kunna vägras inköp.

I detta sammanhang upptar utskottet yrkandet i motionen II: 823 om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning rörande förstärkning av polisen för att ernå effektivare bekämpning av langningen. Motionärerna understryker att en sådan förstärkning kan ge möjlighet att effektivt bekämpa langarnas verksamhet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning och förordar en sådan utredning. En förstärkning av polisens verksamhet i berörda hänseende torde även underlätta butikspersonalens arbete med ordningshållning i butikerna. Härmed torde yrkandet i de likalydande motionerna I: 667 och II: 826 om tillsättandet av ordningsvakter i systembutikerna i huvudsak bli tillgodosett.

Med de jämkningar som här anförts tillstyrker utskottet de förslag som i propositionen framlagts beträffande regleringen av utminuteringen av rusdrycker.

Till behandling upptar utskottet här även den vid riksdagens början väckta motionen II: 55, vari yrkats skrivelse till Kungl. Maj:t angående försöksvis upphörande med tillverkning och försäljning av renat brännvin.

Enligt utskottets mening intar det renade brännvinet tyvärr alltför en alltför dominerande ställning inom spritdryckskonsumtionen. Att såsom motionärerna förordat slopa tillverkning och försäljning av renat brännvin strider emellertid mot den regel som hittills varit vägledande då det gäller alkoholhaltiga drycker, nämligen att konsumenternas efterfrågan av olika sortiment såvitt möjligt bör respekteras. Utskottet vill emellertid uttala, att anledning synes föreligga att följa utvecklingen på detta område och att — om så befinnes lämpligt — åtgärder i syfte att sänka alkoholhalten hos spritdrycker genomföres. Med det anförda avstyrkes motionen II: 55.

Utskänkningsområden

På utskänkningsområdet har i propositionen framlagts förslag om utvidgning av försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning till att omfatta hela landet, bättre tillsynsmöjligheter och ökade befogenheter för de övervakande myndigheterna i fråga om drinkbarer och självservering av rusdrycker, klarare utformning av de s. k. förtäring- och förvaringsförbuden samt möjlighet till spritutskänkning i speciella fall på tåg och andra färdmedel i inrikes trafik.

De här framförda förslagen föranleder i princip inte någon erinran från utskottets sida. Utskottet kan således inte biträda yrkandet i de likalydande motionerna I: 661 och II: 821 om avslag å propositionen, såvitt angår den föreslagna utvidgningen av försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning.

Utskottet vill emellertid instämma i departementschefens uttalande att — även om de negativa tendenserna i nykterhetsläget inte i högre grad gjort sig gällande på restaurangområdet — det allmänna nykterhetsläget får anses påkalla försiktighet jämväl då det gäller utskänkningsområdet och att den måltidsfria utskänkningsområdet, exempelvis på drinkbarerna, ofta kan öva ett olyckligt inflytande på ungdomens alkoholvanor.

Utvecklingen på utskänkningsområdet har på senare år medfört, att en ny typ av näringsställen uppkommit som i större utsträckning än tidigare inriktat sig på att tillgodose allmänhetens behov av nöje och avkoppling genom att anordna artistuppträdanden och dans. Det är framför allt denna typ av restauranger som har inrättat drinkbarer. Med hänsyn till att ungdomen främst dras till drinkbarerna under danskvällar och till den inverkan som barerna torde ha på ungdomens alkoholvanor anser utskottet för sin del att utskänkning i drinkbarer av rusdrycker inte bör få ske i samband med dans. Utskottet förordar därför att undantag från det principiella förbudet för utskänkning av rusdrycker i samband med dans inte får avse utskänkning över disk i drinkbar. Detta medför ändring av 51 § andra stycket rusdrycksförsäljningsförordningen. Härmed anser utskottet sig ha besvarat yrkandet i de likalydande motionerna I: 661 och II: 821 om effektivare kontroll över drinkbarernas anordnande.

I de likalydande motionerna I: 670 och II: 818 har yrkats förbud mot utskänkning av rusdrycker i form av självbetjäning. Hittills gjorda erfarenheter har inte visat att sådan utskänkning skulle medföra ökad rusdrycks-

konsumtion eller andra nykterhetspolitiska olägenheter. Med hänsyn till att självbetjäning kan förväntas bli allt vanligare inom restaurangbranschen är det angeläget att statsmakterna inte utan bärande skäl lägger hinder i vägen för denna utveckling. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 670 och II: 818.

Vad angår de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 30 och II: 35 om höjning av åldersgränsen vid rusdrycksutskänkning från 18 till 21 år vill utskottet erinra om att en sådan höjning av åldersgränsen föreslogs av 1944 års nykterhetskommitté men avvisades av vederbörande departementschef i propositionen nr 151 till 1954 års riksdag. Därvid åberopade departementschefen bl. a. att inga nämnvärda fördelar skulle vara att vinna genom en sådan åtgärd, som dessutom skulle kunna föranleda svårigheter i tillämpningen. Även om missbruket av alkohol tilltagit hos ungdomen under senare år, anser utskottet likväl förenämnda departementschefsuttalande i huvudsak alltjämt äga giltighet. Frågan bör emellertid ägnas fortsatt uppmärksamhet. Med det anförda avstyrker utskottet förenämnda motioner.

Ciderfrågan

1959 års utskänkingsutredning föreslog i sitt betänkande SOU 1961: 52 bl. a. att ciderdrycker med en alkoholhalt motsvarande starkölets resp. ölets skulle få tillverkas och försäljas enligt de regler som gäller för dessa drycker.

Vid sitt ställningstagande härtill har departementschefen framhållit, att denna fråga i avgörande utsträckning måste bedömas från nykterhetspolitiska synpunkter. Eventuella åtgärder för främjande av fruktodlingens avsättningsmöjligheter måste därför prövas och avgöras i annat sammanhang.

I de inbördes likalydande motionerna I: 665 och II: 820 samt I: 666 och II: 824 har yrkats bifall till utskänkingsutredningens förslag rörande tillverkning och försäljning av cider.

Utskottet delar departementschefens uppfattning ävensom hans mening att det finns stor risk för att införandet av en helt ny typ av alkoholdryck skulle bidra till en ökad alkoholkonsumtion och sprida alkoholvanorna till nya grupper, främst ungdomen. Med hänsyn härtill och till nu rådande nykterhetsläge anser utskottet en liberalisering av villkoren för framställning och försäljning av ciderdrycker för närvarande inte böra komma i fråga. Med det anförda avstyrker utskottet förenämnda motionsyrkanden.

Ansvarsbestämmelser m. m.

I syfte att skapa bättre förutsättningar för bekämpandet av den illegala sprithanteringen föreslås strängare straffbestämmelser för langning. Straffet för grovt sådant brott föreslås sålunda höjt till straffarbete i högst två år. Vidare skall förverkande kunna användas i större utsträckning.

I de likalydande motionerna I: 52 och II: 60, som väckts vid riksdagens början, har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag rörande påföljd för den, som på offentlig

plats eller under liknande förhållanden bjuder minderåriga på alkoholdrycker.

Utskottet vill erinra om att departementschefen i ett i december förra året avgivet svar på en enkel fråga av herr Hamrin i Jönköping av samma innebörd som nu förevarande motionsyrkande framhållit, att han i samband med avgivande av proposition till 1963 års vårriksdag rörande åtskilliga förslag, som syftade till att hindra illegala spritöverlåtelser, inte minst till ungdomar, ämnade ta ställning till detta spörsmål. Departementschefen framhöll samtidigt, att, såvitt han då kunde bedöma, en utvidgning av det straffbara området torde vara förenad med betydande praktiska svårigheter. Något förslag härom har inte framlagts i den nu förevarande propositionen. Departementschefen har emellertid vid sin prövning av frågan inte ansett sig böra vidtaga någon åtgärd härutinnan. Inte heller utskottet har vid sina överväganden funnit sig böra tillstyrka utredning av frågan.

I motionen II: 822 har hemställts om ett uttalande av riksdagen av innebörd att alkoholismen hos en person, som gör sig skyldig till langarbrott på grund av sitt spritmissbruk, måtte utgöra ett sådant särskilt skäl, att denne kan överlämnas till nykterhetsvård enligt brottsbalkens bestämmelser, oaktat för brottet är stadgat mer än sex månaders fängelse.

Avfattningen av stadgandet i fråga i brottsbalken utesluter inte att en alkoholmissbrukare kan överlämnas till särskild vård enligt lagen om nykterhetsvård, även om på brottet kan följa mer än sex månaders fängelse. Domstolarna torde således i varje särskilt fall få pröva, huruvida sådan åtgärd bör tillgripas.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot de i propositionen framlagda förslagen rörande ändrade ansvarsbestämmelser m. m., avstyrker med det anförda de i detta avsnitt behandlade motionsyrkandena.

Övriga frågor

Här upptar utskottet de frågor i proposition nr 90, vilka inte behandlats i utskottets betänkande nr 30, ävensom därmed sammanhängande spörsmål i proposition nr 82.

I förenämnda propositioner har bl. a. föreslagits förenklat förfarande vid införsel av enstaka gåvoförsändelser med rusdrycker, som inkommer till enskild person för hans eller hans familjs personliga bruk, samt att sådana gåvor med ett värde av högst 100 kronor skall få införas tull- och skattefritt.

I de likalydande motionerna I: 664 och II: 815 har yrkats avslag på föreslaget om tull- och skattefrihet för sådana gåvor.

Utskottet, som finner de i motionerna anförda synpunkterna värda beaktande, tillstyrker propositionerna i denna del, dock med den ändringen att den föreslagna tull- och skattefriheten slopas.

Mot det i propositionerna framlagda förslaget till ändringar i alkohollagstiftningen, sammanhängande med införande av ny läkemedelslagstiftning, har utskottet intet att erinra.

De i detta avsnitt behandlade frågorna föranleder vissa ändringar i förord-

ningen om skatt på sprit och vin, rusdrycksförsäljningsförordningen och tulltaxan.

De i proposition nr 82 framlagda förslag, som inte närmare redovisats i detta betänkande, har i sak inte föranlett någon erinran från utskottets sida. I formellt hänseende bör dock den ändringen vidtas, att hänvisningen i 64 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen till 18 § samma förordning skall avse femte stycket i sistnämnda paragraf.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — dels med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 90, i vad densamma behandlas i detta betänkande, ävensom Kungl. Maj:ts proposition nr 82 icke kunnat av riksdagen oförändrade antagas, dels med bifall till de likalydande motionerna I: 660 av herr Bengtson m. fl. och II: 825 av herr Wiklund m. fl. ävensom de likalydande motionerna I: 664 av herr Kronstrand och II: 815 av herr Andersson i Knäred m. fl., dels ock i anledning av de likalydande motionerna I: 661 av herr Bengtson m. fl. och II: 821 av herr Rimmerfors m. fl., i vad sistnämnda motioner avser utskänkning i drinkbarer — måtte

a) antaga följande vid Kungl. Maj:ts proposition nr 82 fogade förslag till

1) förordning om ändring i rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521) med de ändringar och tilllägg att

dels ingressen erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

Härigenom förordnas dels att 54 och 82 §§ rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola upphöra att gälla, dels att 1 §, 12 § 4 mom., 17, 18, 20, 35, 37, 41, 44 och 45 §§, 46 § 2 mom., 47 § 1 mom., 49 och 55 §§, 63 § 2 mom., 64 § 1 mom., 80 § 1 och 4 mom., 81 § 1 mom. samt 83, 86 och 90 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Utskottets förslag

Härigenom förordnas dels att 54 och 82 §§ rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skola upphöra att gälla, dels att 1 §, 12 § 4 mom., 17, 18, 20, 35, 37, 41, 44 och 45 §§, 46 § 2 mom., 47 § 1 mom., 49, 51 och 55 §§, 63 § 2 mom., 64 § 1 mom., 80 § 1 och 4 mom., 81 § 1 mom. samt 83, 86 och 90 §§ samma förordning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

¹ Lika med noten å s. 3 nederst i prop. nr 82.

dels ock 12 § 4 mom., 18 § tredje stycket vid 3), 51 § och 64 § 1 mom. nämnda förordning erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag

12 §.

4 m o m. Utan hinder — — — riket; samt

h) rusdrycker, som inkomma till riket i enstaka gåvoförsändelse till enskild person för hans eller hans familjs personliga bruk, *tullfritt eller* mot erläggande av stadgad tull införas i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser.

18 §.

Rusdrycker må — — —; så ock

3) den som genom laga kraftägande dom befunnits hava vid mer än ett tillfälle inom en tidrymd av tolv månader gjort sig skyldig till rattfylleri eller fylleri.

Spärrlista skall — — — sex månader.

Nuvarande lydelse

51 §.

Vid danstillställning, — — — med danslokalen.

Från det i första stycket stadgade förbudet må polismyndigheten medgiva undantag för särskilda fall.

Sådant medgivande — — — hava bestämt.

Kungl. Maj:ts förslag

64 §.

1 m o m. Meddelande om beslut, som avses i 18 § *fjärde* stycket förordningen, skall av kontrollstyrelsen

Utskottets förslag

12 §.

4 m o m. Utan hinder — — — riket; samt

h) rusdrycker, som inkomma till riket i enstaka gåvoförsändelse till enskild person för hans eller hans familjs personliga bruk, mot erläggande av stadgad tull införas i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser.

18 §.

Rusdrycker må — — —; så ock

3) den som genom laga kraftägande dom befunnits hava vid mer än ett tillfälle inom en tidrymd av tolv månader gjort sig skyldig till rattfylleri, *brott enligt 4 § 2 mom. lagen om straff för vissa trafikbrott eller* fylleri.

Spärrlista skall — — — sex månader.

Utskottets förslag

51 §.

Vid danstillställning, — — — med danslokalen.

Från det i första stycket stadgade förbudet må polismyndigheten medgiva undantag för särskilda fall, *dock ej i fråga om utskänkning över bardisk.*

Sådant medgivande — — — hava bestämt.

Utskottets förslag

64 §.

1 m o m. Meddelande om beslut, som avses i 18 § *femte* stycket förordningen, skall av kontrollstyrelsen

*Kungl. Maj:ts förslag**Utskottets förslag*

i rekommenderat brev snarast tillsändas den som beslutet avser.

i rekommenderat brev snarast tillsändas den som beslutet avser.

Avskrift av — — — nykterhetsnämnd underrättas.

Avskrift av — — — nykterhetsnämnd underrättas.

2) förordning om ändring i ölförsäljningsförordningen den 23 mars 1961 (nr 159);

3) förordning angående ändring i förordningen den 25 februari 1955 (nr 38) om försäljning av alkoholfria drycker;

4) förordning om förbud i vissa fall mot förtäring och förvaring av rusdrycker och öl m. m.;

5) förordning angående ändring i förordningen den 26 maj 1961 (nr 181) om försäljning av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat;

6) förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

7) lag angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ lagen den 9 maj 1958 (nr 205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m. m.;

8) lag angående ändrad lydelse av 23 § lagen den 30 juni 1960 (nr 418) om straff för varusmuggling; samt

9) lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 27 juli 1954 (nr 579) om nykterhetsvård.

b) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90 antaga följande

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 2 § 3 mom. förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin¹

Härigenom förordnas, att 2 § 3 mom. förordningen den 24 maj 1957 om skatt på sprit och vin skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

2 §.

3 m o m. För teknisk sprit som av annan än detaljhandelsbolaget inköpes hos partihandelsbolaget eller som införes till riket för att användas

¹ I denna del lika med förslaget i prop. nr 90.

i denaturerat skick för tillverkning av varor hänförliga till tulltaxenummer 22.09 C, 33.04 A och 33.06 A eller ock i odenaturerat skick skall omsättningsskatt utgå med 2 kronor 70 öre för liter. Sådan skatt skall dock icke utgå för odenaturerad teknisk sprit, som

a) under särskild kontroll skall användas för annat ändamål än tillverkning av varor hänförliga till ovan angivna tulltaxenummer;

b) skall användas för tillverkning av läkemedel, för vilka läkemedelsförordningens bestämmelser gälla, eller för tillverkning av sådant medel som avses i 1 § 3 mom. första stycket läkemedelsförordningen; eller

c) är avsedd att av apotek utlämnas mot vederbörligt recept.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1964. De tidigare bestämmelserna skola alltjämt äga tillämpning beträffande förhållanden, som hänföra sig till tiden före ikraftträdandet.

c) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90 antaga följande, såsom *utskottets förslag* betecknade

Förslag

till

Förordning

om ändring i tulltaxan den 12 september 1958 (nr 475)

Härigenom förordnas, att tulltaxan den 12 september 1958 skall i angiven del erhålla ändrad lydelse på sätt framgår av härvid fogad bilaga.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1963.

Kap. 22. Drycker, alkohol och ättika

Kungl. Maj:ts förslag

Utskottets förslag

A n m. För — — — volymprocent 6: —

För spritdrycker eller viner, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall, *där tullfrihet ej åtnjutes*, tull utgå med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

- 1) tull enligt vad i kap. 22 sägs;
- 2) omsättningsskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen om skatt på sprit och vin; samt
- 3) allmän varuskatt.

För spritdrycker eller viner, vilka införs i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, skall tull utgå med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

- 1) tull enligt vad i kap. 22 sägs;
- 2) omsättningsskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen om skatt på sprit och vin; samt
- 3) allmän varuskatt.

B) att riksdagen — med bifall till motionen II: 823 av fru Sjövall m. fl., i vad den avser utredningsyrkande om förstärkning av polisväsendet — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning beträffande erforderlig förstärkning av polisväsendet för att bekämpa langning; samt

C) att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 30 av herr Erik Svedberg m. fl. och II: 35 av herr Engkvist m. fl.,
- 2) de likalydande motionerna I: 52 av fröken Nordström m. fl. och II: 60 av herr Wiklund m. fl.,
- 3) de likalydande motionerna I: 512 av herr Bengtson och II: 619 av herr Andersson i Knäred,
- 4) de likalydande motionerna I: 661 av herr Bengtson m. fl. och II: 821 av herr Rimmerfors m. fl.,
- 5) de likalydande motionerna I: 662 av herrar Per-Olof Hanson och Nils-Eric Gustafsson samt II: 819 av herr Hæggbloom m. fl.,
- 6) de likalydande motionerna I: 665 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 820 av herr Hansson i Skegrie m. fl.,
- 7) de likalydande motionerna I: 666 av herr Ebbe Ohlsson m. fl. och II: 824 av herr Stiernstedt m. fl.,
- 8) de likalydande motionerna I: 667 av herrar Erik Fi-

lip Petersson och Nyman samt II: 826 av herr Wiklund m. fl.,

9) de likalydande motionerna I: 668 av herr Sundin och II: 816 av herr Börjesson i Falköping m. fl.,

10) de likalydande motionerna I: 669 av herr Erik Svedberg m. fl. och II: 817 av herr Engkvist m. fl.,

11) de likalydande motionerna I: 670 av herr Rikard Svensson m. fl. och II: 818 av herr Engkvist m. fl.,

12) motionen I: 663 av herrar Kaijser och Sveningsson,

13) motionen II: 55 av herr Dickson m. fl.,

14) motionen II: 822 av fru Sjövall och herr Martinsson ävensom

15) motionen II: 823 av fru Sjövall m. fl.,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Wärnberg, Lundström, Yngve Nilsson, Sundin, Paul Jansson och Erik Filip Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Allard*, Engkvist, Magnusson i Borås, Andersson i Essvik, Larsson i Umeå, Carlsson i Västerås, Nilsson i Tvärålund, Broberg och fru Kristensson.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

Beträffande utminuteringen

I) av herr Sundin, vilken ansett

dels att det stycke på s. 32 i utskottets yttrande, som börjar med orden »Nykterhetslagkommittén har» och slutar med orden »motionen I: 663», bort ha följande lydelse:

»Nykterhetslagkommittén har under hänvisning till olägenheter för allmänheten och betydande kostnader ställt sig avvisande till en allmän inköpsregistrering. Mot dessa olägenheter måste enligt utskottets mening

ställas de fördelar som kan vinnas vid en dylik registrering. I fråga om yrkesmässig langning och s. k. väntjänstöverlåtelse — inte minst till ungdom — och i fråga om spritmissbruk och till spritmissbruk gränsande konsumtion torde en allmän registrering få en positiv nykterhetspolitisk effekt. Såsom framhållits i motionerna tyder erfarenheter utomlands på att denna effekt inte skulle bli oväsentlig. De nämnda erfarenheterna tyder också på att allmänheten har förståelse för både registreringens nykterhetspolitiska syfte och registreringen som sådan. Då registreringen inte skulle innefatta det moment av ransonering, som karakteriserade motbokssystemet, skulle den heller inte få den negativa effekt som den med motbokssystemet förknippade ransoneringen otvivelaktigt medförde. Vad gäller kostnaderna synes dessa inte bli av sådan omfattning att de bör lägga hinder i vägen. Bl. a. måste uppmärksammas att inköpsregistreringen skulle medföra ett mindre behov av nykterhetspolitiska insatser av annan art. Utskottet finner sig böra tillstyrka det i motionerna I: 668 och II: 816 framställda yrkandet och förordar således att frågan om allmän inköpsregistrering upptages till förnyad prövning. Motionen I: 663 torde, i den mån den ej kan anses besvarad med vad utskottet ovan anfört, ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd.»

dels ock att utskottet i anledning av det ovan anförda bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 668 av herr Sundin och II: 816 av herr Börjesson i Falköping m. fl. i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag angående allmän registrering av spritinköpen genom inköpskort.

II) av herrar *Oscar Carlsson, Wärnberg, Lundström, Erik Filip Petersson, Engkvist, Larsson* i Umeå, *Nilsson* i Tvärälund och *Broberg*, vilka ansett,

dels att det avsnitt i utskottets yttrande å s. 33, som börjar med orden »Enligt utskottets» och slutar med orden »vid rusdrycksinköp», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Den skärpning av legitimationskontrollen som föreslås i propositionen medför att alla måste vara försedda med legitimationshandlingar vid inköp av rusdrycker. Det är därför möjligt att genomföra den obligatoriska legitimation vid rusdrycksinköp som förordas i berörda motioner, utan att detta medför särskilda svårigheter för allmänheten. Den kostnad som en obligatorisk legitimation kan komma att medföra torde mer än väl uppvägas av den större kontrollmöjligheten vid utminuteringen. En allmän legitimation kan verka återhållande på personer vilkas spritinköp ger dem anledning känna sig observerade och inte minst bör det hindra ungdomar som inte uppnått föreskriven ålder. Utskottet får därför med det anförda tillstyrka förevarande motioner i vad de avser obligatorisk legitimationskontroll vid rusdrycksinköp.»

dels ock att utskottet under punkten A a 1) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 669 och II: 817 samt I: 667 och II: 826 om allmän legitimation vid rusdrycks-

inköp måtte antaga följande förslag till ändrad lydelse av 17 § rusdrycksförsäljningsförordningen:

17 §.

Vid utminuterung — — — varan erlagts.

Innan rusdrycker utlämnas eller försändas till köpare, skall denne styrka sin identitet och ålder medelst av myndighet utfärdad eller därmed likvärdig handling försedd med fotografi. Samma skyldighet åvilar ombud för köpare i fråga om såväl honom själv som köparen. Ombud skall tillika styrka sin behörighet medelst skriftlig fullmakt, i vilken angivas de varor som skola köpas.

Beträffande utskänkingen

III) av herrar *Erik Filip Petersson, Engkvist, Larsson* i Umeå och *Nilsson* i Tvärålund, vilka ansett

dels att det stycke å s. 35 i utskottets yttrande, som börjar med orden »De här» och slutar med »måltidsfri utskänkning», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Frånsett förslaget om en ökad försöksverksamhet med måltidsfri utskänkning föranleder de här framförda förslagen i princip ingen erinran från utskottets sida. Utskottet anser dock i likhet med vad som framförts i motionerna I: 661 och II: 821 att den nuvarande försöksverksamheten ej bör utvidgas och anser sig således icke kunna tillstyrka det i propositionen framförda förslaget om utvidgning av försöksverksamheten med måltidsfri utskänkning.»

dels ock ansett att utskottet under punkten A a 1) bort hemställa,

1) att den i propositionen föreslagna ändringen av 46 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen av riksdagen måtte avslås;

2) att riksdagen — med bifall till motionerna I: 661 och II: 821 i vad de avser måltidsfri utskänkning — måtte besluta i enlighet med vad i reservationen föreslagits.

IV) av herrar *Engkvist* och *Nilsson* i Tvärålund, vilka ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande å s. 35, som börjar med orden »I de» och som å s. 36 slutar med orden »motionerna I: 670 och II: 818.», bort ha följande lydelse:

»I fråga om självbetjäningsprincipen vid utskänkning av rusdrycker har i motionerna I: 670 och II: 818 yrkats att självservering ej skall få omfatta spritdrycker. Därvid har åberopats den större betydelse den måltidsfria utskänkingen kan väntas få. Motionärerna har framhållit det angelägna i att avvakta denna utveckling innan slutlig ställning tages till förslaget om självservering av spritdrycker. Utskottet delar denna mening och anser att det nyk-

terhetspolitiska läget talar för stor varsamhet när det gäller utökade lättnader i fråga om reglerna för självservering på utskänkningens område. Därvid följes, såsom även i motionerna framhållits, den linje som 1959 års utskänkingsutredning förordat, såvitt angår utskänkning av spritdrycker. Med det anförda får utskottet med bifall till förevarande motioner avstyrka propositionen i denna del.»

dels ock att utskottet under punkten A a 1) bort hemställa,
att riksdagen med bifall till motionerna I: 670 och II: 818
och med avslag å propositionen i denna del måtte antaga
följande tillägg till 46 § rusdrycksförsäljningsförordningen:

46 §.

3 *m o m.* Utskänkning av spritdrycker till allmänheten må icke bedrivas på sådant sätt att gäst därvid betjänar sig själv.

V) av herrar *Erik Filip Petersson, Engkvist och Larsson* i Umeå, vilka ansett

dels att det avsnitt i utskottets yttrande å s. 36, som börjar med orden »Vad angår» och slutar med orden »förenämnda motioner.» bort ha följande lydelse:

»I de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 30 och II: 35 har föreslagits en höjning av åldersgränsen vid rusdrycksutskänkning från 18 till 21 år. Därvid framhålles den alltmer oroande bilden av nykterhetsförhållandena i vårt land där det ökade ungdomsfylleriet är särskilt bekymmersamt. Intervjuer med för fylleri anhållen ungdom har visat att en stor del av dessa unga missbrukare berusat sig på restaurang. Motionärerna framhåller även svårigheten för dem som har att svara för serveringen att kunna avgöra om vederbörande har fyllt 18 år. Det anföres vidare att en höjning av åldersgränsen till 21 år att gälla även vid utskänkning bör kunna ge en bättre garanti för att ungdomar i de ömtåliga tonåren icke får samma möjlighet till alkoholkonsumtion som nu.

Utskottet delar helt de anförda synpunkterna och vill liksom motionärerna framhålla att det helt säkert blir lättare att avgöra om den unge gästen är över 21 år än om vederbörande är över 18 år. Gränfall kommer givetvis alltid att finnas och misstag vid åldersbedömningen kan naturligtvis inte helt undvikas, men en höjning av åldersgränsen torde kunna medverka till en sanering av alkoholmissbruket bland ungdom i tonåren. Med det anförda får utskottet tillstyrka bifall till förevarande motioner.»

dels ock att utskottet under punkten A a 1) bort hemställa,
att riksdagen i anledning av motionerna I: 30 och II: 35
måtte antaga följande

Förslag
till
Förordning

angående ändrad lydelse av 50 § rusdrycksförsäljningsförordningen
den 26 maj 1954 (nr 521)

Härigenom förordnas, att 50 § rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

50 §.

Utskänkning må ej äga rum till den som kan antagas ej hava fyllt tjugo-
ett år.

Rusdrycker må — — — alkoholhaltiga drycker.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1963.

Beträffande ciderfrågan

VI) av herrar *Hagberg, Yngve Nilsson, Sundin, Magnusson* i Borås och fru *Kristensson*, vilka — under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 665 av herr Yngve Nilsson m. fl. och II: 820 av herr Hansson i Skegrie m. fl. samt de likalydande motionerna I: 666 av herr Ebbe Ohlsson m. fl. och II: 824 av herr Stiernstedt m. fl. — ansett, att utskottet bort tillstyrka motionärernas förslag rörande tillverkning och försäljning av starkcider och cider samt att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av förenämnda motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte till innevarande års höstriksdag framlägga förslag till ändringar i vederbörande författningar innebärande att starkcider och cider må tillverkas, försäljas och beskattas i överensstämmelse med vad 1959 års utskänkingsutredning föreslagit.

Beträffande ansvarsbestämmelserna

VII) av herrar *Oscar Carlsson, Wärnberg, Lundström, Sundin, Erik Filip Petersson, Engkvist, Larsson* i Umeå, *Nilsson* i Tvärålund och *Broberg*, vilka ansett,

dels att tredje stycket i det avsnitt av utskottets yttrande, som har rubriken *Ansvarsbestämmelser m. m.*, måtte erhålla följande lydelse:

»Utskottet vill erinra om att departementschefen i ett i december förra året avgivet svar på en enkel fråga av herr Hamrin i Jönköping av samma

innebörd som nu förevarande motionsyrkande framhållit, att han i samband med avgivande av proposition till 1963 års riksdag rörande åtskilliga förslag, som syftade till att lindra illegala spritöverlåtelser inte minst till ungdomar, ämnade ta ställning till detta spörsmål. Departementschefen framhöll samtidigt, att, såvitt han då kunde bedöma, en utvidgning av det straffbara området torde vara förenad med betydande praktiska svårigheter. Då departementschefen på grund av dessa svårigheter inte ansett sig böra vidtaga någon åtgärd i denna fråga, finner utskottet denna böra göras till föremål för utredning till utrönande av hur dessa svårigheter skall kunna övervinnas. Det är nämligen enligt utskottets mening i hög grad stötande att samhället f. n. står maktlöst mot dem som *bjuder* minderåriga på alkoholdrycker. Utredningen bör taga sikte på inte endast de omständigheter, under vilka bjudning av alkoholdrycker till minderåriga bör föranleda straffpåföljd, utan även vilka särskilda åtgärder i övrigt, som kan vidtagas från samhällets sida till stävjande av förfaranden av det slag, varom nu är fråga (t. ex. eventuell avstängning av bjudaren från rätt att inköpa rusdrycker, upplysningsåtgärder och andra åtgärder ägnade att motverka dylika förfaranden). Utskottet finner sig sålunda böra tillstyrka motionsyrkandet.»

dels ock att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 52 av fröken Nordström m. fl. och II: 60 av herr Wiklund m. fl. måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag rörande påföljd för den, som bjuder minderåriga på alkoholdrycker, varvid jämväl bör beaktas vad utskottet i övrigt anfört i sitt yttrande över motionerna.